

ANALELE

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN.

Nr. V.

Septembrie—Octombrie.

1905.

Nr. 1091—1905.

Proces verbal

din 16 August 1905. Ședința X a comitetului central al Asociațiunii.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu*. — Notar: *I. I. Lăpêdatu*. — Membri prezenți: *P. Cosma, Dr. Diaconovich, N. Ivan, Dr. Liviu Lemény, Ioan Papiu, Dr. E. R. Roșca, N. Togan, Dr. Ilie Beu, Dr. V. Bologa, Arseniu Bunea, Dr. M. E. Cristea și I. Vătășan*.

175. Cu verificarea procesului verbal de astăzi

se încredințează domnii: *Dr. E. R. Roșca, Dr. V. Bologa și Ars. Bunea*.

176. (341—1905). Secretarul II. raportează, că la *concursul publicat pentru stipendiul de K 300 din „Fundațiunea Ioan și Zinca Roman“* au înțrat cu totul nouă cereri și dupăce raportează despre fiecare în parte propune și

Comitetul central decide ca stipendiul de K 300 din „Fundațiunea Ioan și Zinca Roman“ să fie acordat tinărului Olimpiu Piso, elev în cl. I gimnazială.

177. (1085—1905). Secretarul I. raportează, că în urma unei întâmplări ce s'a ivit la apeductul din palatul *Muzeului*, o parte a *aripei de câtră curte a fost inundată* și reclamă unele reparaturi, cari însă — în conșelegere cu domnii arhitecți *I. Schuschnig și G. Maetz* și în vederea terminului apropiat al inaugurării *Muzeului și expozițiunii* — se vor face numai după terminarea serbărilor proiectate.

Arată din acest incident, că prin zidirile ridicate în timpul din urmă, realitățile Asociațiunii au luat dimensiuni atât de mari, încât îngrijirea lor deoparte reclamă *reînființarea postului de econom* provăzut în statute, ale cărui agende le-a luat asupra-și în mod provizor prezidentul „Aso-

ciațiunii*, iar de altă parte a devenit indispensabilă angajarea unui servitor, care sub controlul economului va avea să îngrijască îndeosebi de casele Asociațiunii.

Se ia act de raportul prim-secretarului și se așteaptă propunerile experților asupra reparațiilor ce vor avea să se facă după închiderea expozițiunii.

Postul de econom se reînființează cu începere dela 1 Octomvrie a. c. și în virtutea §-ului 24 al statutelor, precum și în vederea deciziunii Nr. 200 (p. 3) din 15 Octomvrie 1904 se cumulează cu postul secretarului II.

Economul va avea să viziteze cel puțin în fiecare săptămână odată toate zidirile Asociațiunii și să raporteze Comitetului central în prima ședință a fiecărui semestru asupra stării lor, înaintând eventualele sale propuneri pentru investițiuni și reparațiuni împreună cu devizele necezare.

Cu începere dela aceeaș dată se va angaja un servitor în calitate de îngrijitor al caselor Asociațiunii, care va fi supus cu totul economului și va avea să îngrijască de ordine și curățenie în casele Asociațiunii, de calorifere și luminat, de observarea ordinii de casă din partea chiriașilor, de curțile și grădinile zidurilor. Pentru controlarea acestui servitor se va instala un ceasornic de control. Acest post de servitor, pentru care se va putea angaja numai un individ fără copii, va fi împreunat cu salariu lunar de K 40, locuință, încălzit și luminat.

Al doilea servitor al Asociațiunii va avea să provadă exclusiv numai agendele serviciului de birou, și va fi supus directorului cancelariei. El va fi salarizat cu K 60 la lună și va putea locui numai în acel caz în casa muzeului (în camera de lângă calorifere) dacă nu va fi căsătorit.

Servitorii actuali vor fi dimiși la 1 Octomvrie a. c. însă fără a eschide, ca unul dintre dâșii să fie instituit servitor de birou.

178. (1084—1905). Secretarul I raportează că dl *Teodor Nica*, director la „Banca Națională“ a României și soție-sa dna *Ana Nica* a dăruit pentru Muzeul Asociațiunii un mare și prețios grup de păpuși, cari reprezintă conductul festiv ce se aranjază în Brașov în a 4-a zi a serbării „Junilor“. Acest grup mult admirat și în străinătate (Neuwied, Hanovra, Londra și în America) a fost adus de donatori la Sibiu și așezat de dâșii și cu cheltuiala lor în o cameră a Muzeului.

Comitetul central ia act cu mulțămintă de această prețioasă donațiune și în vederea valorii însemnate ce o reprezintă grupul donat, numește pe dl *Teodor Nica* și pe doamna *Ana Nica* fondatori ai Muzeului Asociațiunii.

179. (1086—1905). Arhitectul Gustav Maetz din Sibiiu cere ca să i-se libereze rata de colaudare a palatului Muzeului după ce zidirea este deplin terminată, luată în folosință și colaudarea a întârziat numai din motive formale.

Comitetul central încuviințează această cerere sub condițiunea ca garanția arhitectului Maetz depusă pentru casa de chirie din strada Morii Nr. 6 să servească ca asigurare în al doilea rând și pentru palatul Muzeului, împreună cu garanția depusă în special pentru această zidire.

Cu acestea ședința se încheie.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident. *Ioan I. Lăpădatu* m. p., notar. — S'a verificat. — Sibiiu, 30 August 1905. *Dr. Eusebiu Roșca* m. p. *Arseniu Bunea* m. p. *Dr. V. Bologa* m. p.

Nr. 1089—1905.

Proces verbal

din ședința primă a adunării generale ordinare a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiiu la 19 August 1905.

Prezident:

Iosif Sterca Șuluțu.

Notar:

Ioan I. Lăpădatu.

1. Prezidentul Asociațiunii, în fața unui extraordinar de număros și distins public, deschide adunarea generală la oarele 10¹/₂ a. m. prin o cuvântare întâmpinată cu mare atenție și dese aprobări.

Se ia act și cuvântul de deschidere se alătură la acest proces verbal.

2. Prezidentul dispune să se facă înscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor Asociațiunii.

Delegații prezenți se anunță la birou și se constată că sunt reprezentate următoarele despărțăminte: Abrud-Câmpeni, Agnita, Alba-Iulia, Beiuș, Bistrița, Blaj, Brad, Brașov, Cluj, Cohalm, Comloș-Sân-Miclăuș, Deva, Dej, Dicio-Sân-Mărtin, Dobra, Făgăraș, Hațeg, Ludoș, Lugoj, Mediaș, Mercurea, Mociu, Orade, Orăștie, Oravița, Panciova, Reghin, Sătmar, Sebeș, Săliște, Sibiiu, Șimleu, Timișoara și Zernești.

3. Se prezintă raportul general despre activitatea Comitetului central al Asociațiunii pro 1904.

Raportul general fiind tipărit și publicat în organul „Asociațiunii“ se conzideră cetit, având a se predă comisiunii examinătoare.

4. Conform punctului patru din ordinea de zi, la propunerea dlui Dr. V. Bologa, se aleg comisiunile și anume:

1. în comisiunea pentru examinarea raportului general se aleg dnii: Dr. V. Branște, Dr. Iuliu Maniu și Dr. Ioan Stroia;

2. în comisiunea pentru cenzurarea socotelilor anului 1904 și a proiectului de budget pro 1906 se aleg dnii: Dr. Nicolae Vecerdea, Ars. Vlaicu și Dr. N. Comșa; în fine

3. în comisiunea pentru înscrierea de membrii noi se aleg dnii: Dr. M. E. Cristea, I. Vătășan și Const. Popp.

Cu aceste ședința primă se închee, anunțându-se proxima ședință pe Duminecă în 20 August 1905 la oarele 10 a. m.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident. *Ioan I. Lăpădatu* m. p., notar.

Ad Nr. 1089—1905.

Proces verbal

luat Sâmbătă la 19 August 1905 cu ocaziunea inaugurării „Muzeului Asociațiunei“.

Prezident:

Iosif Sterca Șuluțu.

Notar:

Ioan I. Lăpădatu.

1. La oarele 12 din zi, în fața unui public numărös și ales din toate părțile locuite de Români, între care se remarcă prezența celor 2 metropoliți români II. PP. SS. LL. Victor Mihalyi de Apșa și Ioan Mețianu, a dlui comite suprem și comite săsesc Gustav Thalmann, care în mod oficial s'a anunțat prezidentului ca reprezentant al Domnului Ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică, a dlui I. Drotleff, primarul orașului Sibiiu, a membrilor onorari ai Asociațiunei Parteniu Cosma și Iosif Vulcan etc. prezidentul deschizând ședința, dispune să se cetească mai întâi Răspunsul dat la invitarea omagială, ce comitetul Asociațiunei a făcut Maiestății Sale Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I.

Intreaga azistență se ridică și notarul cetește răspunsul Maiestății Sale, primit cu adâncă venerațiune și cu entuziaste aclamări.

Răspunsul Maiestății Sale la propunerea părintelui vicar gr.-or. de Oradea-mare Vasile Mangra se alătură la acest proces verbal în text original și în traducere românească, iar adunarea generală decide să-i aducă la cunoștința Maiestății Sale adâncă sa mulțămită printr'o adresă omagială.

2. Prezidentul anunță că prezidentul onorar al Asociațiunii, dl Alexandru Mocsonyi de asemenea a adresat adunării generale o scrisoare de felicitare, care dispune să fie citită.

Notarul cetește scrisoarea dlui Alexandru Mocsonyi, care e primită cu însuflețire și care se alătură la acest proces verbal.

3. Se dă cuvântul dlui Iosif Vulcan, prezidentul „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“, care printr'un frumos discurs salută Asociațiunea din incidentul inaugurării Muzeului istoric și etnografic.

Discursul dlui Iosif Vulcan e primit cu plăcere și se aclude la procesul verbal.

4. Urmează cuvântarea inaugurală a prezidentului Asociațiunii, primită cu plăcere și mulțămire de publicul azistent. Cuvântarea prezidiului Asociațiunii de asemenea se alătură la procesul verbal.

Cu aceste actul inaugurării să închee și publicul trece la vizitarea expoziției etnografice și istorice-culturale, aranjată din acest incident de Asociațiune.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident. *Ioan I. Lăpădatu* m. p., notar. — *Parteniu Cosma* m. p. *Dr. Il. Pușcariu* m. p. *Ioan Papiu* m. p. *Nicolau Togan* m. p. *Dr. Liviu Lemény* m. p. *Dr. V. Bologa* m. p.

Nr. 1089—1905.

Proces verbal

din ședința a doua a adunării generale ordinare a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în Sibiu la 20 August 1905.

Prezident:

Iosif Sterca Șuluțu.

Notar:

Ioan I. Lăpădatu.

5. La ordinea zilei raportul comisiunii pentru examinarea raportului general al comitetului Asociațiunii.

Raportorul comisiunei, dl Dr. V. Braniște, după ce marchează în li-niamente generale momentele mai importante din raport, ocupându-se de problemele și de progresele realizate de Asociațiune, propune

și adunarea generală decide:

1. Să se exprime Comitetului central mulțămită pentru activitatea și zelul dezvoltat în cursul anului trecut.

2. Să se ia act cu plăcere de crearea Muzeului și adunarea generală să exprime prin Comitetul central mulțămirea sale dlui Dr. Alexandru Mocsonyi, cel mai mare fondator al Muzeului istoric și etnografic.

3. Se ia act cu mulțămire că dl Dr. Alexandru Mocsonyi, a primit a fi prezident onorar al Asociațiunii, iar dnii Parteniu Cosma și Iosif Vulcan, membri onorari ai ei.

4. Să se ia act de dimisia dlui Dr. At. Marienescu din postul de vice-prezident al Asociațiunii și adunarea generală să îndeplinească locul devenit vacant printr'o nouă alegere.

5. Adunarea generală să dea expresiune durerii sale asupra pierderii membrilor decedați ai Asociațiunii.

6. Adunarea generală să-și exprime mulțămirea pentru dispozițiunile Comitetului central și secțiunii literare relativ la comemorarea lui Timoteiu Cipariu.

7. Să se aproabe demersurile făcute pentru reorganizarea despărțămintelor neactive și pentru măsurile luate în scopul înmulțirii membrilor Asociațiunii.

8. Să se ia act de prelegerile populare ținute și să se aproabe dispozițiunile Comitetului relativ la angajarea conferențiarilor ambulanți.

9. Comitetul central să ceară dela despărțăminte raport detaliat despre rezultatele și experiențele făcute cu bibliotecile populare și pe baza acestora să raporteze viitoarei adunări generale.

10. Comitetul să invite secțiunile a se ocupa cu chestiunea publicării unui dicționar, în care să se explice expresiunile necunoscute la noi și întrebuintate în limba scriitorilor nostri, despre ceea ce să raporteze proximei adunări generale.

11. Să ia cu plăcere act de deciziunea secțiunilor întrunite relativ la înființarea internatului de băeți din fundațiunea jubilară a „Albinei” și învătă Comitetul central a face tot posibilul ca internatul să fie înființat până la terminul, până la care Asociațiunea are drept să dispună asupra numitei fundațiuni.

6. Raportorul comisiunii pentru controlarea socotelilor și examinarea proiectului de budget, Dl Dr. N. Vecerdea, dupăce constată că socotelile le-a aflat în completă ordine și deplin justificate propune

și adunarea generală primește:

1. Să se aproabe socotelile prezentate pentru anul 1904 și Comitetul central să fie absolvat de sub rezponzabilitatea ce a purtat-o; și

2. Să se voteze proiectul de budget pro 1906 în sumă de K 30,712.60 la spese și tot atâta la venite.

7. Raportorul comisiunii pentru înscrierea membrilor noi: Dl Dr. M. E. Cristea, raportează, întră aclamări generale, că s'au înscris următorii noi membri ai Asociațiunii:

a) membrii fondatori: Dr. Victor Mihalyi de Apșa, arhiepiscop și metropolit, Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit.

b) membrii pe viață: Dr. Ioan Pop, medic-colonel, Sibiiu. Dr. Ilie Beu, medic, Sibiiu. Dna Eleonora de Lemény, soție de avocat, Sibiiu. Dr. Eugen Bran, avocat, Teaca. Vasiliu Damian, protopresbiter, Brad. Iosif Popescu, dir. de bancă, Reghin. Cornel Tacit, farmacist. Virgil Tacit, inginer de mine. Demetriu Câmpian, arhiv. consist., Sibiiu. Iosif Enescu, paroh gr. or., Sibiiu. Anastasiu Boiu, funcț. de bancă, Sibiiu. Ioan Henteș, asesor orfanal, Sibiiu.

c) membrii ordinari: Dșoara Veturia Papp, Sibiiu. Dna Ecaterina Dr. Pătăcian, soție de avocat, Turda. Dr. Blasian, Blaj. Dna Maria Lupan, Brașov. Dr. Virgil Cioban, preof militar, Sibiiu. Niculiță Comșa, Săliște. Vasilie Mangra, vicar, Oradea-mare. Iancu Turcu, Arpașul de jos. Valer Gaița, cand. de adv., Făgăraș. Alexandru Sighiartău, paroh gr. or., Ciceu-Poeni. Teodor Filipescu, chimist, Serajevo. Aron Roman, paroh, Luncoiul de sus. Moise Lazar, asesor consist., Sibiiu. Elie Groșșan, cand. de adv., Oravița. Nicolau Șandor de Vist, major în pens. Sibiiu.

8. Se trece la al doilea punct din ordinea de zi, întregirea Comitetului central prin alegerea unui nou viceprezident.

În scopul acesta dl Grig. Pletosu, profesor propune o comisiune de candidare în persoanele dlor Dr. Augustin Bunea, Virgil Onițiu și dl Dr. G. Tripon.

Propunerea se primește și comisiunea se aclamă.

Ședința se suspendă pentru 10 minute și după redeschidere.

9. Raportorul comisiunii de candidare, dl Dr. Augustin Bunea aduce la cunoștință că comisiunea a candidat cu unanimitate pe Dl Andreiu Bârseanu, profesor în Brașov.

Adunarea generală aclamă cu însuflețire viceprezident al Asociațiunii pe dl Andreiu Bârseanu, care mulțămind se declară aplicat a primii postul de viceprezident.

10. Fixarea locului pentru proxima adunare generală se concredre Comitetului central.

11. Verificarea procesului verbal al adunării generale se încredințează membrilor prezenți ai Comitetului central.

Prezidentul printr'un discurs însuflețitor declară adunarea generală de închisă.

D. u. s.

Iosif St. Șuluțu m. p., prezident. *Ioan I. Lăpădatu* m. p., notar. — S'a verificat. — Sibiiu, în 31 August 1905. *Dr. Il. Pușcariu* m. p. *I. Papiu* m. p. *P. Cosma* m. p. *Nicolau Ivan* m. p. *Dr. Liviu Lemény* m. p. *Dr. Beu* m. p. *Nic. Togan* m. p. *Dr. V. Bologa* m. p.

Nr. 1092—1905.

Proces verbal

luat în ședința festivă a Secțiunilor științifice-literare, ținută
în 20 August 1905 în Sibiiu.

Prezident:
Andrei Bârseanu.

Notar:
Ioan I. Lăpădatu.

1. Prezidentul deschide ședința la oarele 4 p. m. și anunță, că secțiunile științifice-literare în ședința lor plenară din anul curent, au concernut premiul Andrei Mureșianu dlui Teodor A. Bogdan, învățător în Bistrița, pentru colecția sa de balade, legende, colinde etc. despre Stefan cel Mare.

Se ia act.

2. Dl Teodor A. Bogdan, mulțamește pentru distincția ce i-s'a făcut și asigură adunarea, că și de aci înainte va continua cu adunarea produselor de literatură poporană.

Se aclamă.

3. Urmează discursul comemorativ asupra marelui filolog Timoteiu Cipariu, rostit de dl Dr. Sextil Pușcariu, docent la Universitatea din Viena.

Alcătuit cu pricepere și rostit cu multă căldură, discursul dlui Pușcariu e primit cu rară mulțămire și oratorul e viu aplaudat.

4. Se dă cuvânt dlui Silvestru Moldovan, membru secțiunii istorice, care face o prea interesantă comunicare despre „Cheia Turzii“.

Această comunicare e primită cu plăcere și aplaudată de publicul azistent.

Cu aceste ședința se încheie.

D. u. s.

Andrei Bârseanu m. p., prezidentul ședinței. *Ioan I. Lăpădatu* m. p., notar.

Nr. 1137—1905.

Proces verbal

din 31 August 1905. Ședința XI a Comitetului central al
Asociațiunii.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu.* — Notar: *Dr. Cornel Diaconovich.* —
Membri prezenți: *Dr. Ilarion Pușcariu, Partenie Cosma, Dr. Liviu Lemény, Dr. Ilie Beu, Nicolae Togan, Dr. Vasile Bologa, Nicolae Ivan.*

180. Cu verificarea procesului verbal se încredințează
dnii Dr. Ilie Beu, Dr. Liviu Lemény și Nicolae Ivan.

181. (1089—1905). Secretarul I prezintă *procesul verbal al adunării generale*, ținută în Sibiiu la 19 și 20 August a. c., și anume arată că adunarea generală la propunerea comisiunilor exmise din ședința primă:

a) a exprimat Comitetului central mulțămăta sa pentru activitatea și zelul dezvoltat în cursul anului trecut;

b) a luat act cu plăcere de înființarea Muzeului și a decis ca Comitetul central să exprime și din incidentul serbării de inaugurare mulțămăta adunării generale dlui Alexandru Mocsonyi, ca celui mai mare fondator al Muzeului;

c) a luat act de demisiunea dlui Dr. At. M. Marienescu în calitate de viceprezident al Asociațiunii și a ales în locul lui pe dl profesor Andreiu Bârseanu din Brașov;

d) a dat expresiune mulțămăitei sale pentru dispozițiunile luate de Comitetul central și de secțiunile științifice-literare cu privire la comemorarea lui T. Cipariu;

e) a aprobat dispozițiunile luate referitor la reorganizarea despărțămintelor și înmulțirea membrilor Asociațiunii;

f) a aprobat hotărârile luate referitor la organizarea prelegerilor publice și la angajarea de conferențieri ambulanți;

g) a decis ca Comitetul central să ceară raport detaliat dela despărțămintele Asociațiunii asupra experiențelor făcute cu bibliotecile populare și pe baza acestor rapoarte să prezinte în acest obiect propunerile sale proximei adunări generale;

h) a decis ca Comitetul central să invite secțiunile științifice-literare a se ocupa cu chestiunea publicării unui dicționar, în care să se explice expresiunile necunoscute la noi și întrebuințate în limba literațiilor români;

i) a invitat Comitetul central să facă tot posibilul, ca internatul de studenți proiectat de banca „Albina“ prin crearea unei fundațiuni iubilare de K 40,000—, să se poată înființa la terminul până la care Asociațiunea poate dispune de această fundațiune;

k) a aprobat socotelile prezentate despre gestiunea anului 1904 și a dat Comitetului central absolutul cuvenit;

l) a votat proiectul de buget pro 1906, prezentat de Comitetul central;

m) a încredințat Comitetului central designarea locului proximei adunări generale și

n) verificarea procesului verbal membrilor Comitetului central prezenți;

în fine primsecretarul raportează că cu ocaziunea adunării generale s'au înscris:

2 membri fondatori, 12 membri pe viață și 16 membri noi.

Comitetul central ia act de procesul verbal prezentat și decide executarea hotărârilor adunării generale; îndeosebi

ad *b*) autorizează prezidiul a trimite o scrisoare de mulțumită dlui Dr. Alexandru Mocsonyi, ca celui mai mare fondator al Muzeului;

ad *c*) salută cu bucurie pe dl Andreiu Bârseanu în postul de viceprezident;

ad *g*) încredințează biroul cu câștigarea datelor referitoare la bibliotecile populare și cu prezentarea unei propuneri în acest obiect;

ad *h*) autorizează pe secretarul I să comunice secțiunilor științifice-literare deciziunea referitoare la editarea unui dicționar explicativ;

ad *i*) așteaptă propunerile primsecretarului în chestiunea înființării internatului de studenți din fundațiunea iubilară a „Albinei“;

ad *k*) și *l*) comunică hotărârile adunării generale cu cassarul Asociațiunii;

ad *m*) așteaptă la timpul său prezentarea unei propuneri din partea primsecretarului pentru convocarea adunării generale proxime;

declară membrii noi și anume:

a) membri fondatori pe dnii Dr. Victor Mihályi de Apșa, arhiepiscop și metropolit, Blaj. Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit, Sibiiu.

b) membri pe viață: Dr. Ioan Pop, medic-colonel, Sibiiu. Dr. Ilie Beu, medic, Sibiiu. Dna Eleonora de Lemény, Sibiiu. Dr. Eugen Bran, avocat, Teaca. Vasiliu Damian, protop., Brad. Iosif Popescu, dir. de bancă, Reghin. Cornel Tacit, farmacist, Sebeș. Virgil Tacit, inginer de mine, Sebeș. Demetriu Câmpian, arhiv. konzist., Sibiiu. Anastasiu Boiu, funcț. de bancă, Sibiiu, Iosif Enescu, preot gr. or., Sibiiu. Ioan Henteș, ases. orfanal, Sibiiu.

c) membri ordinari: Dșoara Veturia Papp, Sibiiu. Dna Ecaterina Dr. Pătăcianu, Turda. Dr. Blasian, Blaj. Dna Maria Lupan, Brașov. Dr. Virgil Cioban, preot mil., Sibiiu. Niculiță Comșa, Săliște. Vasiliu Mangra, vicar, Oradea-mare. Iancu Turcu, Arpașul de jos. Valer Gaița, cand. de adv., Făgăraș. Alexandru Sighiartău, par. gr.-or. Ciceu-Poeni. Teodor Filipescu, chimist, Serajevo. Aron Roman, paroh, Luncoiul-de-sus. Moise Lazar, ases. cons., Sibiiu. Elie Gropșan, cand. de adv., Oravița. Nicolau Șandor de Vist, major, Sibiiu.

182. (ad. 1089—1905). Secretarul I prezintă procesul verbal dresat asupra *serbării de inaugurare a Muzeului Asociațiunii*, și arată:

a) că publicul asistent la inaugurare a primit cu adâncă venerațiune preagrațiosul răspuns al Majestății Sale Regelui la invitarea ce i-S'a făcut

din partea Comitetului central și a decis să se dea expresiune mulțămitei sale pentru acest act preagratios prin o adresă omagială, care a și fost înaintată de Prezidiu prin Ministrul regesc a latere;

b) s'a decis ca cuvântările prezidiale, rostite din acest incident, precum și scrisoarea dlui prezident onorar Alexandru Mocsonyi și discursul dlui Iosif Vulcan, ca prezident al Societății pentru fondul de teatru român, să se anexeze la procesul verbal.

Comitetul central ia act de procesul verbal prezentat, aprobă dispozițiunile luate de Prezidiu cu privire la adresa omagială înaintată la Tron și decide publicarea discursurilor și scrisorii înșirate sub b) în organul Asociațiunii.

183. (1057—1905). Dl Andreiu Cosma, ca plenipotențiat al Comitetului central în afacerea *fundațiunii George Filep*, prin raportul său din 17 crt. arată că a încheiat împăciuirea cu toți erezii câți au mai rămas neescontentați și cere aprobarea dispozițiilor luate.

Comitetul central aprobă învoială încheiată între erezii după fericitul George Filep și între dl Andreiu Cosma, ca plenipotențiat al Asociațiunii și-l autorizează ca în sensul învoielii să plătească:

lui Oct. Pap suma de	K	1200
advocatului Dr. Hunyadi, onorar	"	300
preotului George Filep	"	7—800
dnei Ana Poruțiu, interese	"	2000
dlui adv. G. Papp, onorar	"	200
diverse spese, aproximativ	"	100
		<hr/>
la olaltă	K	4600

Stipendiul de câte K 400 pe 2 ani se va plăti lui Octavian Papp la timpul său din cassa Asociațiunii.

Spre a putea executa aceasta hotărîre se va liberă dlui Andreiu Cosma biletul de depozit al fundațiunii.

184. (1077—1905). Secretarul I prezintă scrisoarea dșoarei Eugenia Bardossy, prin care demisionează din postul ei de profesoară suplentă la școala de fete a „Asociațiunii“.

Demisiunea se primește. Direcțiunea școlii de fete este avizată a înainta propunerile sale pentru ocuparea postului devenit vacant prin această demisiune.

185. (1138—1905). Secretarul I propune, în vederea împrejurării că cu începutul anului școlar 1905/6 va sosi în Sibiiu un număr mare de elevi români dela institutele de învățământ din loc și că ar fi de dorit ca și acestia să poată vedea *expozițiunea Asociațiunii*, aceasta să se prelungască până la 1/14 Septemvrie a. c.

Expozițiunea Asociațiunii se prolungește până la 1/14 Septemvrie a. c. Obiectele expuse în edificiul școlai civile de fete se vor transporta în sala festivă a Muzeului.

Expoziția va fi deschisă între orele 10—12 a. m. și 3—5 p. m.

Prețul de intrare va fi 20 fil. înainte și 50 fil. după amiazi.

Cu acestea ședința se încheie.

D. u. s.

Iosif St. Șuluțu m. p., prezident. — *Dr. C. Diaconovich* m. p., notar. — S'a verificat. — Sibiiu, 8 Septemvrie 1905. *Dr. Beu* m. p., *Dr. Lemény* m. p., *Nicolau Ivan* m. p.

Nr. 1169—1905.

Proces verbal

din 12 Septemvrie 1905. Ședința XII a Comitetului central al Asociațiunii.

Iosif Sterca Șuluțu, prezident. — *Dr. Cornel Diaconovich*, notar. — Membri prezenți: *Dr. I. Beu*, *Dr. V. Bologa*, *Ars. Bunea*, *P. Cosma*, *Dr. L. Lemény*, *I. Papiu*, *R. Simu*, *N. Togan* și cassarul *I. Vătășan*.

186. Cu verificarea procesului verbal se încredințează domnii *Dr. V. Bologa*, *Arseniu Bunea* și *I. Papiu*.

187. (1160—1905). Secretarul I prezintă raportul Direcțiunei școlai civile de fete referitor la activarea *cursului complementar* pentru anul școlar 1905/6, și arătând că cu începere dela 1 Septemvrie a. c. Reuniunea femeilor române din Sibiiu a înființat o școală de menagiu, care în mare parte are o programă identică cu a cursului complimentar, cere dispozițiuni cu privire la chestiunea dacă este rațional a susține pentru viitor în Sibiiu două instituțiuni separate românești, cari urmăresc aceleași scopuri.

Față cu propunerea prezentată în acest obiect de primsecretarul Asociațiunii, dl *N. Togan* face următoarea contrapropunere:

„Având în vedere, că sistarea uzului de până acum de a se primi în internatul Asociațiunii eleve absolvente de școala civilă și a li-se da ocupațiune potrivită, nu poate fi în interesul Asociațiunii, căci prin aceea pot scădea veniturile internatului, propun să se susțină și mai departe uzul practicat până acum cu aprobarea comitetului, și să se lase în voia părinților a alege între internatul Asociațiunii și între cel al școlai de menagiu susținut de Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Această propunere punându-se la vot în primul rând, a întrunit numai votul propunătorului și al dlui *Dr. V. Bologa*, directorul școlai și astfel nu a fost primită de majoritatea membrilor prezenți; însă la cererea propunătorului a fost luată în procesul verbal.

În urmă Comitetul central a primit cu totalitatea voturilor afară de două, propunerea primsecretarului, care a fost enunțată ca deciziune în textul următor :

Comitetul central, având în vedere, că „Reuniunea femeilor române din Sibiu“ a înființat în această localitate, cu începere dela 1 Septembrie a. c., o școală de menagiu împreună cu internat, care va fi completată și cu o școală industrială de fete, și în mare parte are o programă și chemare aproape identică cu a cursului complementar ce a existat până aci pe lângă școala de fete a Asociațiunii, — decide: ca pentru evitarea unei concurențe păgubitoare între aceste două instituțiuni, cursul complementar dela școala Asociațiunii să se sisteze pentru timpul cât va funcționa școala de menagiu a „Reuniunii femeilor române“.

Deoarece însă Comitetul central nu a fost încunoștiințat la timp despre inaugurarea școlii Reuniunii femeilor cu invitarea de a sistă cursul complementar, și astfel nu a putut lua dispozițiunile trebuincioase ca să nu se mai facă invitări oficiale pentru înscrierea de eleve în acest curs, și în fine după ce aceste invitări de fapt s'au făcut în publicațiunile oficiale ale școlii Asociațiunii, și în realitate s'au și înscris deja pentru anul 1905/6 și se află adăpostite în internat 11 eleve ale cursului complementar, — constată necesitatea inevitabilă de a susține acest curs până la finea anului școlar curent, și de a-l sistă numai cu începere dela anul școlar 1906/7.

Această deciziune se va comunica atât Direcțiunii școlii civile de fete, cât și Prezidiului „Reuniunii femeilor române“, care va fi invitată a se declara: dacă și în ce condițiuni este aplicată a primi elevele internatului Asociațiunii ca eleve externe la școala de menagiu, ca în caz convenabil părinții elevelor să poată fi informați asupra acestei chestiuni în publicațiunile oficiale ale școlii civile de fete.

188. (Ad Nr. 460—1905). Cassarul Asociațiunii raportează că „Crișana“ societate de economii și credit în Brad, dela care fundațiunea Ioan Rusu are 20 acțiuni, face *o nouă emisiune de acțiuni*.

Fiind rentabilă plasarea capitalului în aceste acțiuni, căci în cei din urmă ani au adus câte 12%, — propune să se cumpere în contul fundațiunii 20 acțiuni din emisiunea nouă, à K 102— investindu-se suma de K 2000—.

Propunerea cassarului se primește.

189. (673—1905). Cassarul Asociațiunii raportează mai departe, că institutul de credit și economii „Sentinela“ din Satu-nou *urcă capitalul social* dela K 80,000 până la K 250,000, astfel că 80,000 se vor dà din

fondul de rezervă. Asociațiunea pe baza prospectului are drept a primi după cele 4 acțiuni vechi alte 4 acțiuni nouă, de câte K 100 fără de a plăti decât taxa de înscriere și timbru de K 2'38 pentru fiecare acțiune, în total K 9'52. Acțiunile aduc în prezent 8% dividendă. Propune deci ca Asociațiunea să participe la emisiunea nouă subscriind 4 acțiuni nouă, cari îi compet pe lângă plățirea taxei de înscriere de K 9'52.

Propunerea casarului se primește.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident. *Dr. Diaconovich* m. p., notar. — Cetit și verificat. — Sibiiu, 15 Septemvrie 1905. *Ioan Papiu* m. p. *Arseniu Bunea* m. p. *Dr. V. Bologa* m. p.

Nr. 1263—1905.

Proces verbal

din 5 Octomvrie 1905. Ședința XIII-a a comitetului central al Asociațiunii.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu*. Notar: *Ioan I. Lăpădatu*. Membrii prezenți: *N. Ivan*, *Dr. Il. Pușcariu*, *Dr. E. R. Roșca*, *N. Togan*, *Dr. V. Bologa*, *Arseniu Bunea*, *Dr. E. M. Cristea*, *Romul Simu* și cassarul *I. Vătășan*.

190. Cu verificarea procesului verbal al ședinței de azi se încredințează domnii: *Nicolae Togan*, *Arsenie Bunea* și *Romul Simu*.

191. (1098—1905). *Secretarul II* raportează că *Nicolae Stoichiția*, cassar la „Corvineana“, membru pe viață al Asociațiunii a răposat în 24 August a. c. în Hunedoara.

Se ia act și Comitetul central dă expresiune condolențelor sale la procesul verbal.

192. (930—1905). *Secretarul II* raportează, că dintre *stipendistii Asociațiunii* și-au legitimat sporul în studii următorii:

1. *Augustin Pinte*, stud. în drept în Cluj, din fundațiunea „Dobâca“.
2. *ViCTOR Jula*, fost student în cl. VII gimn. în Brașov, din fundațiunea „Bașiota“.
3. *Petru Iorgovan*, fost student în cl. V gimn. în Biserica-Albă, din fundațiunea „Riurean“.
4. *Alexandru Măcelar*, fost student în cl. V gimn. în Blaj, din fundațiunea „Ioan Gallianu“.
5. *Ioan Ignaton*, fost student în cl. IV. gimn. în Brad, din fundațiunea „Avram Iancu“.

Stipendiile din fundațiunile „Marinovici“ și „Dr. Moga“, după ce beneficianții și-au terminat studiile, devin vacante.

În urma acestora propune și

Comitetul central decide că studenții Aug. Pinteș, Victor Jula, Petru Iorgovan, Alex. Măcelar și Ioan Ignaton își mențin stipendiile și pe anul școlar 1905/6, iar pentru stipendiile vacante să se publice concurs.

193. (1241—1905). *Secretarul II* raportează, că în urma deciziunii Nr. 184 din 31 August a. c. Direcțiunea și conferința profesorală din 2 Octomvrie a. c. a școlii civile de fete s'a pronunțat în *afacerea postului de a doua profesoară suplentă*, devenit vacant prin demisia dșoarei Eugenia Bardossy. Conferința propune să nu se mai susțină sistemizat al doilea post de putere suplentă, nefiind provăzut în statutul de organizare al școlii, dar din caz în caz — având persoană competentă — să se angajeze profesor cu oara, pe un timp anumit, cum se practică și din partea statului, în care caz nu se impune școlii nici un obligament față de fondul de penziune regnicolar.

Comitetul central aprobă hotărîrea conferinței profesorale din 2 Octomvrie a. c.

Având însă în vedere că pentru ocuparea oarelor vacante s'au prezentat deja mai multe cereri, între cari cea mai corespunzătoare este a dlui Aurel Bratu, profesor diplomat pentru școlile medii, Comitetul central decide: Pentru anul școlar curent oarele devenite vacante prin demisia dșoarei Eugenia Bardossy să fie ocupate — în sensul deciziunii conferinței profesorale — prin dl Aurel Bratu cu o remunerație de 600 cor.

194. (1180—1905). Direcțiunea *școlii civile de fete înaintează procesul verbal al conferinței profesorale* din 5 Septemvrie a. c., din care rezultă, că până la 7 Septemvrie, ziua în care s'au început cursurile, au fost înscrise la școală cu totul 78 eleve, iar în internat 55 eleve; s'a stabilit planul de oare și s'a distribuit studiile între membrii corpului didactic.

Conferința insistă și deastădată pe lângă deciziunea sa din 26 Iunie a. c. prin care roagă Comitetul central să intervină la Minister ca să se admită limba maghiară ca studiu facultativ pentru elevele din România.

Se ia act. Dispozițiunile relativ la stabilirea și împărțirea oarelor de învățământ se aprobă.

Comitetul central va interveni la locurile competente pentru admiterea limbei maghiare ca studiu facultativ pentru elevele din România.

195. (1240—1905). Direcțiunea *școlii civile de fete înaintează procesul verbal al conferinței corpului didactic* din 2 Octomvrie a. c. în care

s'au rezolvat diverse afaceri curente și s'a luat act că numărul elevelor înmatriculate s'a urcat la 88, iar a celor din internat la 64.

Se ia act.

196. (870—1905). Comitetul *Reuniunii române de muzică din Sibiu* roagă ca Comitetul central să revină asupra deciziei Nr. 63 din 27 Martie a. c. și să-i pună la dispoziție sala Muzeului pentru probele de cor.

Având în vedere serviciile bune ce Reuniunea de muzică a făcut totdeauna Asociațiunii și nu mai departe decât cu ocazia festivităților din August a. c., festivități a căror succes în parte are a se mulțami excelentelor sale prestațiuni; având în vedere că Reuniunea este aplicată a plăti luminatul, încălzitul și curățitul sălii și că e învoită să iee măsurile de lipsă ca parchetele și mobilierul salei să fie păstrate în condițiuni bune, Comitetul central pune sala festivă la dispoziția Reuniunii de muzică pentru probele de cor și autorizează biroul ca împreună cu comitetul Reuniunii să stabilească condițiunile detaliate sub cari are a se folosi sala, condițiuni cari au să fie prezentate spre aprobare în proxima ședință a Comit. central.

197. (762—1905). Dl *Ioan Bunea*, paroh gr.-cat. în Vad prin scrisoarea sa din 4 Iulie a. c. raportează că *s'au premiat din fundațiunea G. Boeriu*, administrată de Asociațiune 4 elevi dela școala primară de acolo cu premii de câte 20 coroane.

Se ia act cu aprobare.

198. (606—1905). Dl profesor *Dr. G. Maior* donează pentru biblioteca Asociațiunii cele din urmă volume ale „Manualului de agricultură rațională“ anume vol. V. „Ippologia (Creșterea cailor) și vol. VI. „Creșterea porcilor“ și cere ca Asociațiunea să cumpere un număr mai mare de exemplare pentru biblioteca centrală și despărțăminte, eventual să facă posibilă răspândirea acestor cărți prin organele sale.

Considerând importanța acestor cărți pentru interesele economice ale poporului nostru, Comitetul central autorizează biroul a le recomanda despărțămintelor Asociațiunii printr'un circular, iar pe bibliotecar a comanda câte 20 exemplare din vol. V. și VI. al „Manualului de agricultură rațională“ al dlui profesor Dr. G. Maior.

199. (1179—1905). *Reuniunea de cetire a economilor și meseriașilor din Alba-Iulia* precum și *Despărțământul reuniunii învățătorilor români gr.-cat.* tot de acolo cer pentru trebuințele bibliotecilor lor câte 1—2 exemplare din cărțile apărute în „Biblioteca populară a Asociațiunii“.

Bibliotecarul se autorizează a trimite celor 2 reuniuni câte 2 exemplare din publicațiunile „Bibliotecii populare a Asociațiunii“ eventual și din alte publicațiuni.

200. (1020—1905). Direcțiunea despărțământului *Abrud—Câmpeni* înaintează *procesul verbal al adunării cercuale* ținută în 2 August a. c. în Albac. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor și s'a decis procurarea unui aparat de proiecțiune.

Cu această ocaziune dl Demetriu Goia a ținut o prelegere „Despre cultura pomilor“.

Se ia act. Raportul cassarului, proiectul de budget și deciziunile se aprobă.

201. (1054—1905). Direcțiunea despărțământului *Agnita* înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 30 Iulie a. c. în care s'au rezolvat diverse afaceri curente, s'a luat act de constituirea agenturii din comuna *Alțina*, iar directorul despărțământului N. P. Petrescu s'a angajat cu compunerea unui „chestionar de date statistice pentru comunele din despărțământ“.

Se ia act. Constituirea agenturii din Alțina se aprobă.

202. (880—1905). Dela direcțiunea despărțământului „*Alba-Iulia*“ se prezintă:

I. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ținută la 12 Iulie a. c. în Benic, în care s'au prezentat și aprobat: raportul comitetului cercual și al cassarului și s'a statorit proiectul de budget viitor; s'a reconstituit comitetul cercual alegându-se director dl I. Teculescu, protopop în Alba-Iulia; în fine s'au distribuit cărți gratuit între popor și s'a ținut o prelegere populară din partea dlui Enea P. Bota.

II. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 12 Iulie a. c. în care s'a constituit comitetul, alegându-se viceprezident dl Enea P. Bota, secretar dl Dr. C. Velican, cassar dl Dr. R. Pațiția și controlor dl Ioachim Totoian.

Ad I. Se ia act. Raportul cassarului și proiectul de budget se aprobă, tot asemenea alegerea comitetului cercual.

Ad II. Se ia act cu aprobare.

203. (860—1905). Dela direcțiunea despărțământului *Beiuș* se înaintează:

I. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 17 Iunie a. c., în care s'au discutat diverse afaceri curente și s'a stabilit textul rapoartelor de prezentat adunării cercuale.

II. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ținută la 19 Iunie a. c. în Căbești. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului și al cassarului și s'a stabilit budgetul viitor.

Dl Moise Popovici, preot în Seghiste a vorbit poporului „Despre dragostea de biserică și școală“.

Ad I. Se ia act.

Ad II. Se ia act. Raportul cassarului și proiectul de budget se aprobă.

204. (1140—1905). Direcțiunea despărțământului „*Bistrița*“ înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 31 August a. c. în care s'a decis convocarea adunării cercuale și aranjarea unei expoziții de poame în Șoimuș.

Se ia act.

205. (861—1905). Dela direcțiunea despărțământului „*Blaj*“ se înaintează:

I. *Procesul verbal al adunării cercuale* ținută în Pănade la 19 Iulie a. c. întru amintirea centenarului dela nașterea distinsului filolog Timoteiu Cipariu. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor, iar dl profesor *Alex. Ciura* a rostit un discurs despre *viața și activitatea lui Timoteiu Cipariu*.

Tot cu aceasta ocazie s'a aranjat și o expoziție de lucruri de mână femecești.

II. *Procesele verbale ale ședințelor comitetului cercual* din 8 și 19 Iulie, în cari s'au discutat și rezolvat diverse afaceri curente ale despărțământului și s'a decis ca Comitetul central să fie rugat a cumpără un număr mai mare de exemplare din cartea dlui *Dr. I. Rațiu* despre „*Timoteiu Cipariu*“.

Ad. I. Se ia act. Rapoartele și proiectul de budget se aprobă.

Ad II. Se ia act. Relativ la cartea dlui *Dr. Rațiu* Comitetul central invită biroul ca printr'un circular se atragă atențiunea și să îndemne despărțămintele a o cumpără pe seama bibliotecilor populare și a comandă totodată 50 de exemplare pentru biblioteca centrală.

206. (862—1905). Direcțiunea despărțământului „*Bocșa*“ înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 12 Iulie a. c., în care s'au discutat afaceri curente și s'a decis să se convoace adunarea cercuală pe ziua de 6 August în Bocșa-română.

Se ia act.

207. (983—1905). Direcțiunea despărțământului „*Brad*“ înaintează *procesul verbal al adunării cercuale* din 12 Iulie a. c., în care s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor și s'a reconstituit comitetul cercual, alegându-se director dl *Dr. P. Oprișa*.

Se ia act. Raportul cassarului și proiectul de budget se aprobă, totasemenea și alegerea comitetului cercual.

208. (770—1905). Dela direcțiunea despărțământului „*Brașov*” se înaintează:

I. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 7 Iunie a. c., din care rezultă că s'a înființat o nouă agentură în comuna Vulcan; că s'a făcut o excursiune culturală în Satulung, unde dl A. Boldor a vorbit despre legumărit, iar dl A. Ciortea a ținut o prelegere cu proiecțiuni: „o călătorie în România”.

II. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 14 Iunie a. c., în care s'a stabilit textul raportului de prezentat adunării cercuale.

III. *Procesul verbal al adunării cercuale* ținută la 19 Iunie în Țânțari. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului cercual, al cassarului și proiectul de budget. Cu această ocaziune s'au ținut următoarele prelegeri:

P. Pop: „Despre îmbrățișarea meseriilor și a comerciului”.

A. Boldor: „Despre cultura pomilor”, și

I. Petrovici: „Date din viața regimentului II grănițeresc”, iar sara dl *A. Ciortea* a ținut o prelegere cu proiecțiuni de skiopicon.

IV. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 3 Iulie a. c. în care s'au discutat diverse afaceri curente.

Ad I, II și IV. Se ia act.

Ad III. Se ia act și raportul cassarului și proiectul de budget se aprobă.

209. (944—1905). Direcțiunea despărțământului „*Caransebeș*” înaintează *procesul verbal al adunării cercuale* de reconstituire, ținută în 6 Iulie a. c. în Caransebeș. În această adunare s'a ales comitetul cercual, aclamându-se de director al despărțământului dl *Nicolae Marin*, colonel în penziune.

Se ia act. Alegerea comitetului cercual se aprobă.

210. (928—1905). Direcțiunea despărțământului „*Cohalm*” înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 30 Iulie a. c., în care s'au discutat diferite afaceri curente și s'a decis convocarea adunării cercuale.

Se ia act.

211. (1019—1905). Direcțiunea despărțământului „*Dej*” achită diverse taxe de membri în suma totală de cor. 531·20.

Se ia act.

212. (891—1905). Direcțiunea despărțământului „*Deva*” înaintează *procesul verbal al adunării cercuale*, ținută în 12 Iulie a. c. în Certejul-de-sus, adunare în care s'au prezentat și primit raportul comitetului și al cassarului.

Se ia act. Raportul despre cassă se aproabă, rămânând ca comitetul cercual să înainteze Comitetului central și un proiect de budget pe anul viitor.

213. (865—1905). Direcțiunea despărțământului „Dobra“ înaintează *procesul verbal al adunării cercuale* ținută la 12 Iunie a. c. în comuna Bretea. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și al bibliotecarului.

Dl Emil Tișca a ținut o conferență „Despre concubinată și urmările dezaastroase ale lui“, iar dl *Ioanichie Oprean* o prelegere însoțită de demonstrațiuni practice despre „Cultura rațională a stupilor“.

Se ia act. Raportul cassarului se aproabă, comitetul cercual e invitat să înainteze Comitetului central și un proiect de budget pentru anul viitor.

214. (1018—1905). Direcțiunea despărțământului „Făgăraș“ înaintează *procesul verbal al adunării cercuale*, ținută în Șercaia la 2 August a. c. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor și s'a decis procurarea unui aparat de proiecțiune. S'au înscris mai mulți membri ordinari, iar dl *Ioan Popița*, paroh gr.-or. în Comăna-inferioară s'a înscris membru fondator al Asociațiunii.

Se ia act. Raportul cassarului, proiectul de budget și deciziunile se aproabă. Dl Ioan Popița se declară membru fondator al Asociațiunii, având a i-se liberă și diploma statutară.

215. (848—1905). Direcțiunea despărțământului „Hațeg“ înaintează *procesul verbal al adunării cercuale*, ținută la 2 Iulie a. c. în Clopotiva. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului și al cassarului, s'a propus ca Comitetul central să voteze o sumă corespunzătoare pentru a se face cercetări și săpături la Grădiște; în fine dl Nicolae O. Brânzeu a cetit o lucrare asupra „Școalelor din Blaj“.

Se ia act. Raportul cassarului și proiectul de budget să se înainteze Comitetului central. Chestiunea cercetărilor și săpăturilor dela Grădiște se transpune secției istorice.

216. (887—1905). Direcțiunea despărțământului „Hida-Huedin“ înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 20 Iulie a. c., în care s'a constituit comitetul, alegându-se viceprezident dl protopop Ioan Pop, secretar dl Ioan Chiffa și cassar și bibliotecar dl Ioan Terec, s'au luat dispozițiuni pentru convocarea adunării cercuale și s'a decis să se cumpere cărți potrivite pentru popor în suma de 50 coroane.

Se ia act cu aprobare.

217. (863—1905). Directorul despărțământului Ludoș, dl *Vasilie Suciu*, anunță că a convocat adunarea cercuală pe ziua de 6 August a. c. în Bogata de Murăș.

Se ia act.

218. (1047—1905). Direcțiunea despărțământului „Ludoș” înaintează *procesul verbal al adunării cercuale*, ținută în Bogata de Murăș în 6 August a. c., adunare în care s'a prezentat raportul directorului și al cassarului și s'a reconstituit comitetul cercual, alegându-se director dl Romul Orbean, preot în Iclanzel.

Se ia act. Alegerea comitetului se aproabă. Noul comitet se invită a înainta spre aprobare Comitetului central proiectul de budget pe anul viitor.

219. (987—1905). Direcțiunea despărțământului „Mediaș” înaintează *procesele verbale ale ședințelor comitetului cercual* din 5 Februarie, 10 Iunie și 5 August a. c., în cari s'au discutat diverse afaceri curente și s'a decis convocarea adunării cercuale.

Se ia act.

220. (1002—1905). Dela direcțiunea despărțământului „Mociu” se înaintează *procesul verbal al adunării cercuale*, ținută în Mociu la 23 Iulie a. c. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor.

Se ia act cu aprobarea raportului cassarului și a proiectului de budget.

221. (782—1905). Dela direcțiunea despărțământului „Năsăud” se înaintează:

I. *Procesele verbale ale ședințelor comitetului cercual* din 17 Iunie și 2 Iulie a. c. în cari s'au rezolvit diverse afaceri curente, s'a luat act de constituirea a două agenturi, s'a hotărît convocarea adunării cercuale și s'au cetit rapoartele de înaintat acelei adunări.

II. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ținută la 2 Iulie a. c. în Năsăud. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor; s'a decis a cere Comitetului central să încuviințeze ca taxele de membri ajutători să poată fi folosite pentru augmentarea bibliotecilor poporale; în fine s'a reconstituit comitetul cercual, alegându-se director dl vicar foraneu *Chirilă Deac*.

Ad I. Se ia act cu aprobare.

Ad II. Raportul cassarului și proiectul de budget se aproabă; se încuviințează cererea ca taxele dela membrii ajutători să fie folosite în scopul augmentării bibliotecilor poporale; alegerea comitetului cercual se aproabă.

222. (886—1905). Direcțiunea despărțământului „Oradia“ prezintă *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 21 Iunie a. c., în care s'au discutat diverse afaceri curente și s'au luat dispozițiuni pentru convocarea adunării cercuale.

Se ia act.

223. (980—1905). Dela direcțiunea despărțământului „Oradia“ se înaintează:

I. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 2 August a. c. în care s'a luat act de demisia secretarului, s'a luat act de convocarea adunării cercuale și s'au prezentat rapoartele destinate a se înainta acestei adunări.

II. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ținută în 6 August a. c. în Nogiorid. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor; s'a reconstituit comitetul cercual, realegându-se director dl N. Zigre și în fine dl Iosif Vulcan a distribuit gratuit între popor diverse publicațiuni de ale sale și alți autori.

Cu această ocazie dl *Vasilie Babi* a ținut o conferență despre „Căile de progres ale poporului“.

ad I. Se ia act.

ad II. Se ia act. Raportul cassarului și proiectul de budget se aprobă; tot asemenea alegerea comitetului cercual.

224. (1052—1905). Direcțiunea despărțământului „Orăștie“ înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 5 August a. c., în care s'a discutat diverse afaceri curente și s'a luat dispozițiuni pentru aranjarea prelegerilor publice cu proiecțiuni de skioptikon.

Se ia act.

225. (760—1905). Direcțiunea despărțământului „Oravița“ înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 1 Iulie a. c. în care s'au luat act că s'au augmentat cu cărți nouă biblioteca despărțământului și că comitetul a premiat cu cărți și bani pe acei elevi ai școalelor medii din Oravița, cari au făcut mai bune progrese în limba română.

Se ia act.

226. (991—1905). Direcțiunea despărțământului „Oravița“ înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 29 Iulie a. c. în care s'au discutat diverse afaceri curente și s'a decis convocarea adunării cercuale.

Se ia act.

227. (1131—1905). Direcțiunea despărțământului „Oravița“ înaintează *procesul verbal al adunării cercuale* ținută la 13 August a. c. în Vărdia. În această adunare s'a cetit și primit raportul comitetului și al

cassarului, rămânând ca proiectul de budget să-l stabilească comitetul cercual.

Dl *Aurel Popovici* a vorbit poporului „Despre biserică și școală“.

Se ia act. Raportul cassarului se aprobă, iar proiectul de budget e a se trimite Comitetului central spre aprobare.

228. (820—1905). Direcțiunea despărțământului „*Comloș-Sân-Miclăuș*“ prezintă *procesul verbal al adunării cercuale*, ținută la 19 Iunie a. c. în Nereu, în care s'au prezentat și aprobat raportul comitetului cercual, al cassarului și proiectul de budget viitor.

Cu această ocaziune dl *Silviu Bichicean* a cetit o conferență sub titlul „Scurtă schiță istorică despre Nereu“.

Se ia act. Raportul cassarului și proiectul de budget se aprobă.

229. (868—1905). Direcțiunea despărțământului „*Turda*“ înaintează *procesul verbal al adunării cercuale* din 12 Iulie a. c. convocată de dl Iuliu C. Vlăduțiu, delegatul Comitetului central, pentru reactivarea acestui despărțământ. În această adunare despărțământul a fost reconstituit, alegându-se director dl Iuliu C. Vlăduțiu.

Se ia act. Alegerea comitetului se aprobă. Dlui Iuliu C.

Vlăduțiu i-se exprimă mulțămită pentru serviciile făcute Asociațiunii.

230. (1003—1905). Dela direcțiunea despărțământului „*Zernești*“ se înaintează:

I. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ținută la 13 August în Zernești. În această adunare s'au prezentat și aprobat raportul comitetului, al cassarului și proiectul de budget viitor; s'au luat diverse decizii cu privire la inițierea unei activități culturale mai intenzive și s'a reconstituit comitetul cercual, reelegându-se director dl Dr. I. Mețianu.

II. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 13 August a. c., în care s'a făcut constituirea comitetului alegându-se viceprezident dl I. Dan, cassar dl N. Pană, controlor dl N. Sperchez și secretar dl P. Dan.

Ad I. Se ia act. Raportul cassarului, proiectul de budget și alegerea comitetului se aprobă.

Ad II. Se ia act cu aprobare.

231. (1189—1905). *Societatea română corală „Carmen*“ mulțămesc pentru că s'a făcut loc în programul festivităților Asociațiunii concertului dat în sara zilei de 23 August a. c.

Se ia act.

232. (1124—1905). *Comisiunea pentru Incuartațirea oaspeților* dela festivitățile Asociațiunii prezintă un cont de K 80.— pentru locuințe pregătite și neocupate din cauză că cei anunțați nu s'au prezentat.

Suma de K 80.— se asemnează spre plată.

233. (1221—1905). *Diracțiunea școlii de moșit*, Sibiu, prin mijlocirea dlui Dr. Beu, medic, cere cărți din „Biblioteca populară a Asociațiunii” pentru biblioteca numitei școlii.

Se donează câte 2 exemplare din broșurile apărute în „Biblioteca populară a Asociațiunii”.

234. (976—1905). Ilustritatea Sa dl Dr. *Demetriu Radu*, episcop de Oradea-mare se înscrie și achită taxa ca fondator al Muzeului și ca membru fondator al Asociațiunii.

Ilustritatea Sa dl Dr. Demetriu Radu se înscrie între fondatorii Muzeului și se declară membru fondator al Asociațiunii despre ceace i-se va elibera diploma statutară.

235. (1150—1905). Dl *George Popovici*, locotenent-colonel, Brașov, se înscrie membru ajutător al Asociațiunii și se oferă a contribui în această calitate pe fiecare an cu suma de K 80.—.

Oferta dlui Popovici se primește cu mulțămită și Comitetul central decide ca la timpul său, când taxele donate de dl Popovici vor ajunge la suma de K 400.— să-l declare membru fondator al Asociațiunii.

236. *Secretarul II* prezintă lista membrilor noi și anume s'au înscris și au solvit suma întreagă:

I. Membri fondatori:

Dr. Vasile Hossu, episcop, Lugoj. Dr. Demetriu Radu, episcop, Oradea-mare. Dr. Teodor Mihali, avocat, deputat dietal, Dej. Dr. Aurel Vlad, adv., dep. dietal, Orăștie. Ioan Popița, paroh gr.-or., Comăna-înferioară.

II. Membri pe viață:

Eugeniu Dredean, paroh gr.-cat., Tirsolț. Dr. Lazar Popovici, medic, Viena. Dr. Augustin Straițariu, avocat, Hațeg. Dna Ana Vlăsa, soție de protopretor, Cămpeni. Nicolae Vlad, farmacist, Orăștie. Ioan Iosif, paroh gr.-or., Draos.

III. Membri ordinari:

Florian Bologna, paroh, Marpod. Ioan F. Maniu, cassar la „Cordiana”, Fofeldea. Procopiu Marcu, notar, Ilimbav. Simion Dragoman, inv., Ci-chindeal. Dșoara Mărioara Olga Maior, Blaj. Ioan Cornel Maior, Blaj. Iulian Barbescu, vice-proviz. dom., Pănade. Dr. Laurențiu Nestor, avocat, Blaj. Eugen Pantea, profesor, Blaj. Dr. Ioan Rațiu, profesor, Blaj. Dr. Blasian, medic, Blaj. Aurel Bratu, profesor, Sibiu. Petru Rusu, învățător, Cebea. Dr. Tiberiu Tisu, medic, Brad. Dr. Constantin Lacea, profesor, Brașov. Maria Lupan, Brașov. Ioan Petean, preot gr.-cat., Cluj. Ioan Pascu, econom, Comlăușul-mare. Silviu Mezin, Nereu. George Mezin, proprietar, Nereu. George Oprean, Nereu. Filip Mihai, Nereu. Eremie Fumor, Nereu. Ioan Oarșă, Sărafalva. Dna Dr. Alexandru Vajda-Voevod,

Olpret. Lucreția Dr. L. Micșa, soție de adv., Dej. Dna Mărioara Aug. Pinte, Dej. Demetriu Baican, oficial de bancă, Dej. Gregoriu Sândeian, cassar la „Someșana“, Dej. Dragutin Ciupe, contabil, Dej. Ioan Maxim, inginer de comasație, Dej. Dr. Gavriil Buzura, adv., Lăpușul-unguresc. Aurel Bilțiu, preot gr.-cat., Oroszmező. Alexandru Bota, preot gr.-cat., Kisnyires. Dioniziu Vajda, preot gr.-cat., Cățcău. Toma Beșe, econom, Ileanda-mare. Ilie Surdu, proprietar, Tătărlăua. Dr. Eugen Porea, medic, Basna. George Halmaghi, notar penz., Comăna-inferioară. Dr. Hariton Pralea, avocat, Șercaia. Dr. Titu Perțea, medic cercual, Făgăraș. Petru Macedon, inv., Perșani. Ioan Pura, inv., Feldioara. Aurel Borzea, contabil, Viștea-inferioară. Istrate Borzea, vice-notar, Viștea-inf. „Insoțirea de credit“, Viștea-sup. Sabin Cerbu, paroh, Părău. George Cerbu, șef de gară, Părău. Mihail Ganea, paroh, Veneția-inf. Ioan Fulicea, paroh gr.-cat., Șinca-veche. George Pop, notar cercual, Părău. Nicolae Muntean, protopop, Grădiște. Gregoriu Bozac, proprietar, Velcherul-de-Câmpie. Oct. Florian, teolog abs., Sânger. Teodor Nagy, preot, Zahul-de-Câmpie. „Săscana“, Sasca-montană. Ioan Lăpădat, comerciant, Ciuchici. Ioan Ra-deș, contabil, Seini. Iuliu Darabanth, protopop, Bujánhaza. Vasilie Dre-dean, paroh gr.-cat., Tur. Emanuil Câmpian, paroh, Gross. Ilie Hociotă, econom sem., Sibiiu. Alexandru Breban, jud. reg., Sibiiu. Ioan Pamfilie, inginer arhitect, Sibiiu. Ioan Strevoiu, paroh, Zernești. Nicolae Pană, învățător, Zernești. Dr. Ioan Garoiu, avocat, Zernești. Ioan St. Colesiu primar, Zernești. Ioan Comșa Baiu, diurnist, Zernești. Pompiliu Dan, Zernești. Nicolae Sperchez, învățător, Zernești. Ioan Mezei, jude de curie, Budapesta. Dr. Traian Morcan, avocat, Câmpeni. Romul Todea, învăț., Albac. George Nicola, învățător, Arada. Nicolae Butălanc, capelan, Vidra-superioară. Ioan Todea, preot, Lăpuș. Nicolae Nicola, capelan, Albac. Sabina Preda, soție de avocat, Câmpeni. George Stanciu, paroh, Să-răuad. Ioan Bândea, not. cerc., Cerghidul-mare. Octavian Sglimbea, funcț. de bancă, Săliște. Dr. Camil Velican, adv., Alba-Iulia. Corneliu Crișan, învățător, Teiuș. Laurian Frâncu, proprietar, Benic. Ioan Frâncu, preot, Cetea. George Spătăcean, învățător, Benic. Ilie Oana, notar, Țânțari. Ilarie Gonția, preot, Țânțari. Grigorie D. Păltinean, învăț. penz., Țânțari. Dr. C. Moșil profesor, Năsăud. Alexandru Pălăgeșiu, notar, Năsăud. Va-leriu Stoian, paroh, Felső-Görez. Elezeiu Bălăban, comisar de drum, Al-tâna. Nicolae Fleșariu, proprietar, Toarcla. George Fleșariu, căpitan, Aigen. Ioan Iuga, proprietar, Roșcani. Aurelian Oprean, preot, Mihăești. Dr. L. Cigărean, avocat, Oravița. Cornel Crăciunescu, cand. de adv., Timișoara. Nicolae Giulan, econom, Utvin. Ioan Sociu, Sibiiu. Pavel Cotoțiu, funcț. conzist., Sibiiu. Dr. Enea Papiu, cand. de adv., Sibiiu. Ioan Rebegea, funcț. la „Albina“, Sibiiu. Dr. Eugen Piso, avocat, Sibiiu, George De-cian, executor reg., Sibiiu. Dr. Ioan Dobre, funcț. conzist., Sibiiu. Dr. Romul Boiu, privatier, Sibiiu. Victor Onițiu, comerciant, Sibiiu. Valeriu Florian, preot gr.-cat., Racovița. Ermil Borcia, funcț. la „Transilvania“,

Sibiu. Tereza Pipoș, privatieră, Sibiu. Octavian Tobias, funcț. la „Albina“, Sibiu. Ioan David, notar, Avrig. Victor Preda, sculptor, Avrig. Ioan Stanciu, proprietar, Săcădate. Toma Benchia, econom, Cornățel. Comuna Cornățel. Vasile Crișan, notar, Cornățel. Dr. Ioan Bucur, medic, Rășinari. Mihai Jurca, notar, Rășinari. Ioan Fanea, notar, Tălmăcel. Ioan Roman, paroh, Tălmăcel. Simeon Grădinar, notar, Săcădate. Candid Popa, învățător, Sibiu. Ioan Iordache, înv. penz., Săcădate. Aurel Popescu, comerciant, Sibiu. Dr. Adalbert Cosmuța, medic, Sibiu. Aurel Stoica, inginer, Sibiu.

Ad I. Se declară membri fondatori, despre ceace li-se va elibera diplomele statutare.

Ad II. Se declară membri pe viață despre ceace li-se vor elibera diplomele statutare.

Ad III. Se declară membri ordinari noi ai Asociațiunii.

237. (1261—1905). *Secretarul II* raportează că s'au mai înscris, dar nu au achitat întreaga taxă dnii: Constantin Prie, membru fondator, Eremie Mezin, Pavel Mezin, Pavel Fumor, Iuliu Roșu, Dănilă Muntean, Adam Damian, membri pe viață.

Se ia act. Numiții domni se vor declară membri fondatori, respective pe viață după achitarea taxelor corespunzătoare. Cu acestea ședința se închee.

D. u. s.

Iosif Sterca Șulufu m. p., prezident. *Ioan I. Lăpădatu* m. p., notar. — S'a verificat. — Sibiu, 10 Octomvrie 1905. *Nic. Togan* m. p. *Arseniu Bunea* m. p. *Romul Simu* m. p.

RAPORTUL SECȚIUNII ȘTIINȚIFICE

despre prelegerile cu aparatul de proiecțiune.

I. In despărțământul „Brașov“.

In cursul a. 1904/5 am ținut 19 prelegeri cu aparatul de proiecțiune:

1. In 12 Decemvrie v. 1904 in Brașov, „Viața lui Iisus“ pentru poporul din Scheiul-Brașovului.

2. La 19 Decemvrie v. 1904 in Brașov-Tocile, „Influența alcoolismului“ și „Viața lui Iisus“.

3. In 20 Decemvrie 1904 in Brașov in sala festivă a gimnaziului, „Viața lui Iisus“ pentru școlarii din gimnaziul inferior și reale. Lector la aceste trei prelegeri a fost G. Armăsar, școl. cl. I. com.

4. In 21 Decembrie in Braşov pentru cl. II şi III gimnazială, „Vederi din Geografie“, comentate de G. Vătăşan.

5. In Cehalim la 10 Ian. 1905 „Viaţa lui Iisus“ şi „Influinţa alcoolismului“.

6. In 28 Februarie 1905, Braşov-Tocile din „Economia de vite“, prelegere dela Urania, cetită de N. Navrea.

7. In 11 Martie, Braşov, „Vederi din Geografie“ pentru membrii societăţii „Lumina“, — meseriaşi.

8. In 13 Martie, Zerneşti, „80 de vederi din diferite ramuri“, pentru şcolarii de acolo.

9. La 16 Martie, Feldioara, „Economia de vite“, prelegere dela Urania, tradusă şi cetită de N. Bogdan.

10. In 20 Martie, Hălchiu, „Economia de vite“.

11. In 3 Aprilie in Braşov, „Viaţa romană“, pe baza săpăturilor din Pompei. (Prelegere de N. Putnoky), comentată de N. Sulică, pentru cl. VII şi VIII gimnazială.

12. In 6 Aprilie, aceiaş prelegere pentru cl. V şi VI.

13. In 9 Aprilie, Braşov, „Sultanul de Ragobago“, prelegere pentru combaterea alcoolismului, — localizată din englezeşte de A. Vlaicu, pentru meseriaşi.

14. In 27 Martie, Prejmer, „Sultanul de Ragobago“ şi „Copiii beţivului“, aceasta din urmă localizată din englezeşte tot de A. Vlaicu.

15. In 10 Aprilie, Doboli inferior, „Sultanul de Ragobago“, „Copiii beţivului“ şi mai multe biserici monumentale. (Comentată ungureşte de A. Ciortea pentru poporul român gr.-or. de acolo).

16. In 21 Aprilie, Caţa, „Urmările beţiei“, „Copiii beţivului“ şi mai multe biserici monumentale. Prima localizată din franţuzeşte de A. Vlaicu, — comentate toate trei de A. Vlaicu. (Prelegere, ținută cu ocaziunea conferenţei învăţătoareşti, in liber in curtea şcollei).

17. In 22 Aprilie, Zerneşti, aceiaş prelegere, — cu ocaziunea conferenţei învăţătoareşti, comentată de A. Ciortea.

18. In 15 Maiu, Satulung, „30 de vederi din Bucureşti“ şi „Scene din Războiul din 1877 şi 1878“. Prima comentată de A. Bârsean, textul pentru a doua cetit de G. Armăsar.

19. In 6 Iunie, aceleaş prelegeri in Tîntari, cu ocaziunea adunării generale a despărţământului Braşov, comentată de A. Bârsean şi G. Vătăşan.

20. In 1 Iulie, Sibiu, sala festivă a Casei naţionale, „Diferite vederi din colecţiunea de prelegeri şi in special vederi originale din viaţa poporului nostru“, de I. Stoica, pictor şi fotograf din Ormindea. — „Prelegere de probă“, ținută de Dr. I. Radu şi A. Ciortea in faţa membrilor din secţiunile Asociaţiunii.

Din aceste prelegeri 5 le-am ținut la invitarea comitetului despărţământului Braşov, suportând acesta spesele de 15 cor. Spesele de 20 cor., avute

cu ocaziunea prelegerii din Cohalm le-a suportat Comitetul central al Asociațiunii.

Spesele de 12 cor. avute cu ocaziunea prelegerii din Zernești le-a suportat școala capitală de acolo.

Spesele de 10 cor., avute cu ocaziunea prelegerii din Doboli s'au achitat din cassa bisericeii de acolo.

Spesele de 19 cor., avute cu ocaziunea prelegerilor din Cața și Zernești, s'au plătit cu spesele pentru conferențele inv. de Conzistor.

Spesele de 15 cor., dela prelegerile ținute pentru școlari le-a suportat direcțiunea școalelor medii.

Spese neacoperite mi-au rămas 14 cor. 20 fl.

Brașov, 29/VI 1905.

A. Ciortea.

II. In despărțământul „Blaj“.

In Martie a. c. am primit aparatul de proiecțiune (skioptikon) cu incozmire de lumină acetylen.

Prima prelegere am ținut-o în 26 Martie a. c. pentru industriașii din Blaj, infățișându-le icoane din Italia. La aceasta prelegere am fost ajutat de prof. Aurel P. Bota.

A doua prelegere am ținut-o în 6 Maiu a. c. in comuna Sâncel. Icoanele cari infățișau poame și cultivarea pomilor, le-am imprumutat dela „Urania“ din Budapesta. Aci a vorbit Ioan F. Negruțiu, directorul despărțământului Blaj al Asociațiunii.

A treia s'a ținut tot în Blaj, pentru industriași în 7 Maiu a. c., a vorbit prof. Gavril Precup, despre orașele industriale ale Germaniei și Bohemiei, a căror icoane asemenea le-am imprumutat dela „Urania“.

A patra prelegere am ținut-o în Tūr, vorbind și infățișând icoanele despre poame.

A cincia și a șeasa s'au ținut în Blaj pentru inteligentă, arătându-le vederi din patrie, ca : pasul Turnu-roșu, Predeal, Lacul St. Anna, Cheia Turzii, Budapesta, apoi orașe, și vederi din orașele mai mari ale Europei.

Am ținut patru prelegeri pentru școlari, infățișându-le vederi din patria noastră, pe lângă cele de mai 'nainte. Tatra înaltă și orașe de pe lângă ea.

S'au proiectat și alte prelegeri în comunele învecinate, dar diapozitivele despre poame și pomi, ni-le-au cerut îndărăpt, și așa nu s'au putut ținea.

Prelegerile ținute au succes bine și efectul lor mai ales în popor, rămâne neșters.

Prelegerile toate au fost gratuite și spesele avute cu aranjarea lor, taxele pentru imprumutarea diapozitivelor, le-a achitat despărțământul Blajului.

Dr. Ambrosiu Chetianu.

III. In despărțământul „Brad“.

La ședința ținută de secțiunea științifică în Brașov, la 30 Decembrie 1904, domnii colegi de acolo, pe lângă unele indigetări practice mi-au predat un skioptikon, de curând procurat dela firma Liesegang (Düsseldorf), precum și două serii de diapozitive, cu prelegeri populare potrivite: una cu 30 diapozitive, din viața Domnului Iisus Christos și alta cu 20 diapozitive, ilustrând urmările beției.

Cu aparatul acesta am ținut în iarna și primăvara anului acestuia, în comunele de pe teritoriul despărțământului „Brad“ al Asociațiunii, mai multe prelegeri și despre rezultat imi iau voie a raporta următoarele:

1. În 6/19 Ianuarie 1905, cu ocaziunea petrecerei, ce a dat comitetul parohial gr. or. din Brad, în folosul bisericii, am ținut prelegerea: „Din viața Domnului Iisus Christos“, în sala hotelului „Central“ din Brad. Numărul ascultătorilor a fost 80, între cari câțiva țerani și școlari dela gimnaziul din Brad. După descrierea aparatului și a folosului său am cetit prelegerea, iar colegul meu, prof. Aurel Bratu a manuat aparatul. Auditorul, pentru care lucrul acesta eră de tot nou, — a rămas deplin mulțămit.

2. În 9/22 Ianuarie, la invitarea preotului din Băița, am ținut aceiaș prelegere, în orașelul Băița, în sala școalei gr.-or., la 2 ore d. a. A luat parte întreagă inteligența română din Băița, mai mulți țerani și copii de școală, cu totul 70.

3. La 2/15 Februarie 1905 am ținut aceiaș prelegere țeranilor din Brad și școlarilor dela gimnaziu în sala de gimnastică. Numărul ascultătorilor a fost 300.

4. În 6/19 Februarie, am fost invitat în comuna Țerățel, unde am ținut tot prelegerea aceasta în sala școalei gr.-or. la 110 ascultători, toți țerani, afară de preotul și învățătorul lor.

5. În 27 Februarie (12 Martie) am ținut prelegerea: „Urmările beției“ în sala de gimnastică în Brad. A fost ascultată de o parte a școlarilor dela gimnaziu, profesorii și învățătorii din Brad și câțiva țerani, cu totul 150.

Primind invitări din mai multe comune, am făcut o împărțire a timpului, de Dumineci și sărbători, până la 29 Maiu (11 Iunie) și am comunicat fiecărui preot, când pot țineă prelegere, în comuna sa. Pentru a putea folosi timpul cât mai bine, am mai concentrat cele două prelegeri, ca înainte de amiazi să se poată țineă amândouă într'o comună, iar după amiazi în comuna cea mai apropiată. Astfel apoi am ținut:

6. În 6/19 Martie dela 10—12¹/₂ în Luncoiul de sus în sala școalei, fiind de față pe lângă preotul din loc și doi învățători, unul din comuna aceea, altul din Luncoiul de jos și 80 țerani, cu totul 84.

Aci am ținut mai întâi amândouă prelegerile: „Din viața Domnului Iisus Christos“ și „Urmările beției“, care a ținut 2¹/₂ oare.

7. Tot în ziua aceea dela 3—6¹/₂ aceleași prelegeri în sala școalei din Luncoiul de jos, unde pe lângă țerani, din comunele Luncoiul de jos,

Podele și Scroafa, au mai ascultat și pretorele Bradului, notarul din Luncoiu, un neguțator din Brad, preoții I. Fugată, A. Roman și învățătorul I. Safta cu familiile lor. Fiind sala cam mică a trebuit să intre de douăori în sală, așa că prelegerea: „Din viața Domnului Iisus Christos“ s'a ținut de douăori și numărul ascultătorilor a fost 210. Despre aceste prelegeri a scris pretorul numit în gazeta săptămânală „Zarand“ din Brad un articol favorabil.

8. În 13/26 Martie dela 10—12 a. m. aceleaș prelegeri în comuna Ribița în biserică. Preotul de acolo înainte de a se începe prelegerile, a avizat pe ceice nu erau la biserică, punând să se tragă clopotele și să bată toacele, ca la sărbători mari. Deși comuna e mică numărul ascultătorilor a fost 180. La urmă preotul a ținut oamenilor o vorbire potrivită.

9. După amiazi, aceiaș zi, dela 3—5, în comuna Vaca. Fiind Vaca o comună mare, cu biserică și școală frumoasă și cu oameni deștepți și gospodari buni, — numărul celorce se adunaseră eră de așa încât nici detreiori n'ar fi încăput în școală, — așa am ținut în sf. biserică. Numărul ascultătorilor a fost 550.

Au fost de față 4 preoți și 2 învățatori.

Preotul A. Bogdan, din Brad, care ne-a dat trăsura gratuit, ne-a însoțit și el în aceste două comune.

Despre ținerea acestor prelegeri s'a scris în „Telegraful Român“ Nr. 37 dela 7/20 Aprilie.

10. În 20 Martie (2 Aprilie) dela 10—12 în comuna Cebea, în școală, fiind de față amândoi preoții și învățătorii din Cebea și mai mulți țerani, cu totul 250.

11. După amiazi, aceiaș zi, în Mesteacăn, în biserică. Numărul ascultătorilor 400.

12. În 27 Martie (9 Aprilie) dela 10—12, în comuna Rișca (pretura Baia de Criș), în biserică, — ascultători 200.

Aci a asistat și notarul din partea locului și un sergent de jandarmi.

13. După amiazi, în Lunca, fiind 350 ascultători. La Lunca a venit și preotul din comuna vecină Cărăstău, cu poporeni de ai săi, precum și câțiva țerani din altă comună vecină, Căraciu. Fiind biserica mică, după ce am ținut cele două prelegeri, am lăsat să intre al doilea rând de ascultători, cărora le-am ținut de nou prelegerea din „Viața Domnului Iisus Christos“.

14. În 3/16 Aprilie înainte de amiazi în Cainelul de sus, fiind 300 ascultători, între cari doi preoți.

15. După amiazi în Ormindea, unde au fost și câțiva din comunele vecine Peștera și Vălișoara, cu totul 500, între ei doi preoți, un învățător și pictorul I. Stoica.

Aci am probat întâile diapozitive, făcute de pictorul Stoica, — care fiind făcute pe sticlă ordinară și nu anume pentru diapozitive — n'au fost

destul de clare. Văzând, că dl Stoica e în stare a face diapozitive bune, am procurat material anume.

16. În 10/23 Aprilie în comuna Hertegani, am avut 500 ascultători, între cari 2 preoți și 1 învățător.

17. În 23 Aprilie (6 Maiu), în comuna Seliște, unde a venit și preotul din Trestia cu parohienii săi. Pe lângă țerani au ascultat prelegerile și 14 persoane din inteligența română din Băița și jur, cu totul au fost 300 ascultători.

Aci am ținut pentru întâia dată prelegerea despre „Urmările beției“ cu minunatele diapozitive, făcute de pictorul I. Stoica din Ormindea, — cu motive din viața țeranului nostru.

Totodată am arătat câteva porturi minunate din părțile Săliștei-Sibiului, executate tot de dl Stoica, care încă a fost de față și căruia i-s'au adus elogiile de cei de față.

La sfârșit țeranul Iustin Iacob a ținut o vorbire de mulțămintă.

Învățătorul N. Perian a publicat un raport despre aceste prelegeri în Nr. 28/1905 al ziarului „Libertatea“ din Orăștie.

18. În 24 Aprilie (7 Maiu) am ținut prelegerile aceste în orașelul Criștior. Pe lângă inteligența română din Criștior au fost aproape toți parohienii, în număr de 300.

La urmă preotul a ținut o vorbire în termeni aleși.

19. În 1/14 Maiu, în comuna Curechiu, având 280 ascultători.

20. În 15/28 Maiu, în București, cu 120 ascultători (2 preoți și 1 învățător).

21. Pe 21 Maiu (3 Iunie) ziua sfinților Constantin și Elena, când se ține adunarea ordinară a reprezentanței gimnaziului din Brad, am pus la cale o prelegere mai lungă intitulată: „Din povestea unei coroane de oțel“. Textul l-am adunat cu deosebire din Războiul pentru neatârnare și „Povestea unei coroane de oțel“ de G. Coșbuc. Diapozitive am avut dela gimnaziul din Brad, procurate dela firma I. Keitler din București și prelucrate de dl I. Stoica, iar unele au fost făcute numai de Stoica.

Fiind prelegerea cam lungă am intrerupt-o cu 2 pauze.

Pe lângă clasa inteligentă au fost și câțiva țerani din Luncoiul de sus și Mesteacăn, cari au ascultat cu multă atențiune.

Despre reușita acesteia s'a publicat un raport în „Tribuna“ din Arad Nr. 99/1905 dela 28 Maiu a. c.. Numărul ascultătorilor a fost 250.

22. În 22 Maiu (4 Iunie), înainte de amiază am ținut prelegerile: „Din viața Domnului Iisus Christos“ și „Urmările beției“ în comuna Blăjeni, care stă din mai multe parohii. Au fost cu totul 240 ascultători, neputând încăpea mai mulți în sala de prelegere, iar dedouăori n'am putut ținea din cauza căldurii foarte mari. Au luat parte și 3 preoți și un învățător.

Învățătorul de acolo, între prelegeri a ținut cu școlarii un dialog contra beției.

23. In aceeași zi după amiazi în comuna Buceș, fiind 350 ascultători

24. La 29 Maiu (11 Iunie), înainte de amiazi, în Mihăleni fiind 200 ascultători, împreună cu notarul, vice-notarul și preotul.

25. In aceeași zi după amiazi, în comuna Zdrapți cu 300 ascultători.

26. In 19 Iunie (2 Iulie) în comuna Junc, fiind 300 ascultători.

In reasumat:

Prelegerea „Din viața Domnului Iisus Christos“ am ținut-o de 26 ori în 23 comune; „Urmările beției“ de 21 ori în 21 comune și „Povestea unei coroane de oțel“ odată, în Brad, cu totul 48 prelegeri în 23 de comune. Numărul tuturor ascultătorilor e 6800.

Un ajutor prețios am avut în colegul meu, prof. A. Bratu, care m'a însoțit peste tot locul, mi-a ajutat nu numai la așezarea aparatului, întunecarea salelor, dar prelegerea despre „Urmările beției“ de regulă a ținut-o el.

In comunele, unde am avut de ținut prelegerile înainte de amiazi, am luat parte și la serviciul divin, unde colegul Bratu, care are o voce plăcută, prin cântările sale, a deșteptat și mai mult interesul ascultătorilor.

Inainte de începerea prelegerilor am spus, în câteva cuvinte introductive, ce e Asociațiunea, care e scopul ei și care e scopul mergerii noastre în aceea comună. In 21 Maiu Stoica mi-a dat diapozitiva, bine reușită, a Marelui Șaguna și de aci încolo introducerile le-am făcut totdeauna proiectând figura mareață a întâiului prezident al Asociațiunii.

Pentru a nu obosească ascultătorii totdeauna între prelegeri am făcut o pauză potrivită.

Aproape în fiecare comună la finea prelegerilor preotul a ținut oamenilor câte o vorbire cu îndemnuri bune și frumoase.

Preoții și învățătorii pe ziua prelegerilor totdeauna s'au îngrijit ca sala respectivă: școala, ori biserica, nu numai să se poată repede întuneca pentru prelegere, dar să fie și în ordine și curate. In unele comune au fost împodobite cu flori și verdeață.

Preoții și învățătorii au îmbrățișat cu multă căldură chestia prelegerilor, dând tot ajutorul posibil. Cei mai mulți preoți au suportat din al lor propriu speșele trăsorei, iar preotul I. Fugată, din Luncoiul de jos a dat trăsura sa în 4 comune și A. Bogdan în 3. Despre reușita prelegerilor s'au scris rapoarte favorabile în ziarele „Libertatea“, „Telegraful Român“, „Tribuna“ și foaia maghiară „Zarand“ din Brad. Cea mai mare satisfacție am avut-o însă dela înșiși țeranii ascultători. Peste tot locul la sfârșitul prelegerilor cu ochii umezi stringându-ne mâna mulțămiau, că au și ei pe cineva care le vrea binele. Din comuna Junc, care e între munți și are comunicație foarte grea, a venit o comisie numai de țerani rugându-se să mergem și la ei, că ne trimit ei trăsură.

După ce dl Stoica a pregătit în diapozitive chipurile celorce au condus mișcarea pentru întemeierea gimnaziului din Brad, am făcut o prelegere scurtă sub titlul „Portrete din istoria noastră culturală“, — care se va publica în anuarul gimnaziului din Brad pe an. 1904/5. Aceasta a fost să se țină mai

întâi în Şiria, la 19/VI a. c. cu ocazia unei excursii a şcolărilor, — dar schimbându-se planul excursiei, — a rămas.

Di Stoica, care e şi fotograf şi înainte cu vre-o 15 ani a lucrat mai mult timp în părţile Sibiului, dispune de un bogat material de negative. La stăruinţa mea a făcut câteva în diapozitive, — cu totul la 140, pe cari le-am clasificat în istorice şi literari. Istoria Românilor. Vederi din Sălişte şi Poiana Sibiului. Vederi din Zarand. Tablouri artistice. Tipuri etnografice. Istoria naturală, pentru cari alătur aci o listă.

S'a angajat apoi să facă o serie de diapozitive pentru combaterea luxului la ţeranii noştri, după un plan, ce i-am dat şi să compună câteva serii pentru Povestirile din războiu ale lui M. Sadoveanu.

În persoana lui Stoica aflu o bună putere pentru facerea diapozitivelor, de cari avem lipsă. El le face aşa de bine, ca oricare firmă din străinătate şi mai ieftin ca oricare.

În ce priveşte partea materială, — fiind anul 1904 atât de slab pentru economi şi fiind prelegerile aceste lucru de tot nou, — deocamdată n'am pus nici o taxă, ba chiar am rugat anume preoţii să nu încasseze nimic dela oameni.

Totuşi unii preoţi au aflat de bine să poarte un disc pentru spesele prelegerilor, încassând anumite sume, aşa :

în Criştior s'au încassat	K	12-20
s'a plătit pentru trăsură	"	3.—
a rămas venit	K	9-20
în Zdrapţi şi Mihăleni au intrat	K	11-60
trăsura a fost	"	5.—
a rămas venit	K	6-60
în Brad la ss. Constantin şi Elena au încurs	K	65-34
s'a spesat pe invitaţii	"	3-85
profit	K	61-49

întreg venitul e deci 77 cor. 29 fil., din acest venit 61 cor. 49 fil. a fost destinate pentru procurările de diapozitive pe sama gimnaziului din Brad şi s'au şi plătit lui Stoica pentru o serie, de diapozitive, restul de 15 cor. 80 fil. l-am dat în contul materialului procurat pentru diapozitive de 102 cor. 65 fil., restul de 86 cor. 85 fil. al acestui cont l-am achitat dela mine deocamdată.

Câteva reparaturi mai mici la aparat, precum şi materialul întrebuinţat 17 kg. Carbide şi 2 kg. Bimstein se vor achita din fondul gimnaziului din Brad, care încă s'a folosit de aparat.

Brad, 29 Iunie 1905.

Dr. I. Radu.

Anex la procesul verbal al ședinței plenare a secțiunilor științifice-literare din 14 și 15 Iulie 1905 (Anale, pag. 169).

PROPUNERE

pentru

„Cartea tinereții adulte din poporul agricultor“.

De Greg. Pletosu.

În vederea situației îngrijitoare, ce tocmai în acest timp se prepară școalele noastre primare și prin acestea culturi naționale a poporului nostru, secția școlară a crezut, că e de trebuință a se iniția un învățământ și pentru adulții din poporul agricultor, cari eșind cu anul al 12-lea de sub obligământul școlii de toate zilele, iar cu anul 15-lea din acela al școlii de repetiție, nu mai au puțința de a cerceta alte școale mai înalte sau de specialitate. S'a și fost făcut în 1904 o propunere în acest înțeles, dar în plenu secțiunilor, atunci n'a intrunit majoritatea voturilor.

Cu toate acestea secțiunea școlară n'a perdut din vedere această problemă luată în planul său de acțiune, ci revenind asupra întrebării de creștere a adulților din popor, ține, că chiar în acest timp, când atâtea pericole amenință cultura noastră națională, este datorința tuturor, dar mai cu seamă este de datorința Astei, care și-a luat de problemă chiar cultura poporului, ca să vină pe toate căile și cu toate mijloacele posibile într'ajutor creșterii naționale. Și acum, când școala primară până la anul 12 resp. 15, se pare că nu va mai putea servi scopurilor de creștere în spiritul și după trebuințele noastre naționale românești, secțiunea școlară crede că ar trebui a ne îngrijii de această creștere cu începere dela tinereția adultă când adevărat scapă de sub obligământul învățământului și al școlii. Și fiindcă n'am mai putea-o face aceasta prin un învățământ obligat, am crezut că trebuie să căutăm după alt mijloc. Acel mijloc credem a fi ca tinereții adulte din popor, care tocmai în vârsta dela 15—20 de ani este și mai expusă, dar și mai accesibilă de orișice influințe, să-i dăm succesive în mână o carte și de cetire și de învățatură.

Propunem deci ca sub titlul: „Cartea tinereții adulte din popor“, să se publice succesive în seria numerilor din biblioteca populară a Astei și în broșuri independente, materii și piese anume căutate apoi grupate, întocmite și explicate în vederea trebuințelor din viața poporului nostru și a țaranului român.

Scopul acestei publicațiuni, în urmare, ar fi mai întâiu de a susține, de a continua și completa cunoștințele deja câștigate în școala primară și de repetiție; apoi de a pregăti tinereția adultă în timpul dela 15—20 ani pentru chemarea sa în viață, de a-i deșteptă gustul de cetire și interesul pentru tot ce e bun, moral, nobil și frumos în viață.

Ca carte de cetire, publicațiunea aceasta nu va cuprinde studii teoretice asupra unor anume chestiuni, ci va aduce piese în proză și poezie, exemple, tipuri caracteristice, povestiri, sentințe, maxime, proverbe etc.

grupate pe lângă anume titluri, cari să denote singuraticile trebuințe din viață. Și anume piese din cari tinerimea adultă să vadă și să poată învăța că:

I. *Sub raport religios-moral*, avându-și consolidată conștiința sa religioasă.

1. Are să creadă și să nădăjduiască în Dzeu, să aibă respect de lucrurile sfinte și de așezămintele religioase.

2. Piese din cari să poată vedea și deduce, cari îi sunt datorințele sale morale, drepturile și datoriile sale ca creștin și membru al bisericii și confesiunii sale.

3. Urmărind apoi mersul anului bisericesc, prin meditații asupra evenimentelor istorice, cari formează baza istorică a sărbătorilor principale, tinerimea să fie pusă în poziția de a cunoaște mărețele lucrări ale lui Dzeu, să fie întărită în credința sa religioasă, să se învețe a ține la credința strămoșească și la legea părinților săi, scutită fiind astfel de ademeniri și alunecări.

II. *Sub raportul creșterii naționale*, fiind ținta, formarea și consolidarea conștiinței naționale, cartea tinerimei adulte va aduce piese și tipuri caracteristice din cari să reiasă că:

1. Tot omul trebuie să țină la neamul său, să caute a-i cunoaște trecutul și istoria.

2. Să țină în respect limba sa maternă, să caute a o cultiva, a o vorbi și scrie corect.

3. Să aibă în respect și dulce amintire pe bărbații mari ai neamului său, iar faptele mărețe ale acelor să le aibă înaintea ochilor ca modele vrednice de imitat.

III. *Sub raportul personal și al vieții private*, fiind ținta de a pregăti tinerimea adultă pentru chemarea sa în viață, cartea tinerimei va conține materii și va aduce piese și tipuri caracteristice, din cari să reiasă:

1. Că tot omul este moralmente dator a se cultiva prin învățatură, să știe ceva, dar pentruca să știe ceva, trebuie să învețe ceva: *ai carte ai parte*.

2. Că trebuie să aibă o țintă a vieții sale, să aibă o chemare, pe care să o poarte cu cinste și cu credință.

3. Să știe că pentruca să trăiască trebuie să și muncească, să caute a câștiga cu muncă dreaptă, iar cele câștigate să le cruțe și economizeze.

4. Să știe că are să-și îngrijească de sănătate.

5. Cartea tinerimei va mai conține, în această materie, și piese anume căutate, din cari adulții să poată învăța cum să-și îngrijească casa, moșia și avutul, cum au să-și procure cele trebuincioase pentru agricultură și cum au să le țină în rând,

6. Piese despre cultura și îngrijirea grădinei, a câmpului, despre sămănături și bucate, despre îngrijirea fânătelor; despre îngrijirea pădurilor; despre cultivarea pomilor etc.

7. Piese despre cultura vitelor și îngrijirea lor; despre valorizarea produselor din regnul animal și vegetal.

8. Piese despre semnele timpului și reducerea lor la adevărata cauză meteorologică; combaterea credințelor deșerte relative la timp și vânturi.

9. Piese cu privire la igienă din toate punctele de vedere; nutriție, locuință, aer, îmbrăcăminte, ajutorul în cazuri de pericole etc.

10. Piese despre lux și stricăcioasele urmări ale acestuia, despre alcoolism, despre jocul de cărți etc.

11. Piese din cari să reese datoria de a respecta bunul străin, de a cruța pomii și grădinile, despre cultura viței etc.

IV. În raport cu *viața familială*, Cartea tinereții va aduce piese cu privire la viața căsătoriților; apoi de acele din cari să reiasă datorința de a respecta pe părinți; datorințele soților între sine.

2. Piese despre datorințele stăpânilor; apoi despre datorințele morale ale lucrătorilor și servitorilor.

V. În raport cu *viața socială*, Cartea tinereții va aduce piese și tipuri caracteristice :

1. despre purtarea în societate preste tot, despre bunăcuviință, despre omenie, sinceritate etc.

2. Piese despre prietinie.

3. Piese din cari tinerețea adultă să poată vedea ce fel de datorințe i-se impun ca cetățean în comună, în stat, ca militar etc., apoi față de școală și biserică. Cunoașterea legii comunale, a legii de instrucție, legile relative la dări etc.

VI. Cartea tinereții va aduce și materii și piese din cari să reiasă trebuința de a îngriji de avutul său prin asigurări; piese din domeniul aritmeticii practice și a geometriei după trebuințele poporului agricultor; despre mijloacele de comunicație.

VII. Piese pentru a arăta foloasele meseriilor, a industriei și a comerțului, deșteptând interesul pentru îmbrățișarea acestora.

VIII. În sfârșit Cartea tinereții adulte va mai aduce la locuri potrivite tipuri caracteristice de creștere bună, de creștere rea, de sărăcie din vina proprie; precum și altele, reclamate de trebuințele poporului, ce s'ar ivi după timp.

Cam acestea ar fi materiile de prima necesitate pentru creșterea și învățătura tinereții adulte din poporul agricultor în anii de adolescență dela 15—20 și cari am crezut că pot să fie luate în Cartea tinereții adulte. Programă analitică și îndrumările metodice de tractare a singuraticelor materii cu arătarea titulelor pe lângă cari să se grupeze, apoi titulele

singuraticelor piese, ar urmă să se facă după ce plenul secțiunilor se va pronunța asupra acestei propuneri. Dar și până atunci, pentru orientare, premitem următoarele :

1. Cartea tinerimei adulte din popor ar fi să se publice, cum s'a zis, în broșuri independente și nelegate de timp, în seria numerilor din biblioteca Astrei, sub auspiciile Asociațiunii, dar pentru uniformitatea redacțiunii sub îngrijirea secțiunii școlare, însă cu concursul tuturor celorlalte secțiuni și afară de aceste și a altor persoane.

2. Fiecare broșură resp. carte singuratică, conținând piesele ce s'ar învărti pe lângă o anumită categorie de materii, sub raport tehnic va constă din trei părți :

a) O scurtă introducere în care se va arăta țânta ce se urmărește și legătura cu trebuințele vieții practice ale țăranului român ;

b) În partea a doua se vor înșiră singuraticile piese de cetire cu titula și conținutul lor, câte adecă s'au aflat și s'au ales că se rapoartă la chestiunea despre care e vorba în respectiva broșură ;

c) În urmă în partea a III-a se va face o reasumare pe bază de întrebări metodice la cari cetetul să-și poată da singur răspunsul, apoi se va scoate învățătura.

Această procedură se va putea urmă și la singuraticile piese de o însemnată importanță.

Ce e drept multe dintre materiile arătate sunt tractate și publicate parte în biblioteca Astrei, parte în lucrări de sine stătătoare, parte sunt luate în cărți de cetire cum e d. e. în cartea publicată de I. Vuia pentru școalele de repetiție economică sau în Cartea săteanului de I. P. Reteganul. Este însă o deosebire între forma cum s'au publicat acele acolo și între forma cum se contemplează „Cartea tinerimei adulte din popor“. Acolo s'au tractat și publicat singuraticile materii și chestiuni mai mult ca studii teoretice din punct de vedere științific fără grupare în vederea unui anumit scop. În Cartea tinerimei materiile sunt contemplate numai ca piese de lectură și sunt grupate anume ca să formeze substrat pentru învățătura ce ar fi a se scoate din ele mai întâiu cu ajutor pe baza de îndrumări, iar mai apoi și independent din partea celui ce le va ceti.

Nu-i vorbă, nu trăim în iluziuni și tocmai pentru aceea nu ne facem mari inchipuiri de întreprinderea noastră tocmai acum. Vor fi de invins multe greutăți și de delăturat multe piedeci provenite din multe cauze, ba chiar și preocupățiuni. Sperăm însă și avem convicția că pe lângă o prudentă și serioasă inițiativă, pe lângă o perseverantă energie, într'un timp relativ nu prea îndepărtat, totuș vom putea arăta frumoase rezultate în creșterea tinerimei adulte din popor și în formarea unei generații capabile de viață și traiu.

Chiar nici aceea nu așteptăm, ca acest plan să fie aplicat și practicat numai decât, de toți și preste tot ; nu, comoditatea este astăzi una dintre

cele mai mari pedeci la orișicare întreprindere bună; iar ducerea la îndeplinire a lucrării noastre cere muncă și interesare de creșterea tinerimei adulte din popor.

Inițiativa va trebui să iasă dela Comitetul central al Asociațiunii, mai întâi către autoritățile bisericesti pentru îmbrățișarea și spriginirea morală, apoi către băncile române pentru spriginirea materială a ideii. După aceea inițiativa va merge către despărțămintele Astrei, iar dela acestea către agenturile din comune, către preoțimea și învățătorimea noastră pentru a pune la cale în scopul creșterii adulților din popor: reuniuni de-ale tinerimei adulte, șezători pentru lucru în timpul iernei, șezători de lectură, serate de declamațiuni, de producțiuni teatrale etc., punându-se în prospect premiarea acelor cari vor putea să arete doritele rezultate.¹⁾ Și când vom putea și noi arăta un procent oarecare de tinerime adultă crescută în acest spirit și în interesul binepriceput al neamului nostru, vom putea zice liniștiți că ne-am făcut datorița. Dar chiar și până atunci trebuie să ne-o facem și totdeauna cu gând bun. Sfântul Ioan Crisostom ne spune într'un loc că isvorăsc izvoarele și curg riurile și dacă nu merge nimenea ca să scoată și să bea apă din ele.

Ad Nr. 861—1905.

CIRCULAR

prin care se recomandă procurarea pentru bibliotecile „Asociațiunii“ a scrierii „Viața și activitatea lui Tim. Cipariu“, de Dr. I. Rațiu.

Dupăcum Vă este cunoscut, Asociațiunea noastră a serbătorit în anul acesta a o sută aniversare dela nașterea unuia dintre cei mai distinși bărbați ai neamului nostru, a unui bărbat care a luat parte însemnată la înființarea acestei Asociațiuni și care a ocupat mai târziu loc de frunte în conducerea ei ca viceprezident și prezident. Bărbatul acesta este *Timoteiu Cipariu*.

Intre prinoasele de recunoștință, aduse din acest incident memoriei acestui distins bărbat se numără și o bună lucrare ocazională a dlui prof. Dr. *Ioan Rațiu* despre *Viața și activitatea lui Timoteiu Cipariu*, lucrare scrisă cu multă căldură și favorabil aprepțiată la timpul său de organele noastre de publicitate.

Fiindcă trebuie să fiă o tendență a noastră a tuturor a răspândi cât mai mult scrierile privitoare la trecutul nostru și la oamenii noștri mari — între cari de bună samă Cipariu ocupă un loc de frunte — ne vedem îndemnați atât din partea noastră cât și în urma deciziunii Nr. 205 din 5 Octomvrie a. c. a Comitetului nostru central a Vă reco-

¹⁾ Într'o lucrare specială vom arăta și modalitățile de executare a acestei lucrări.

mandă să procurați cartea dlui prof. Rațiu pentru bibliotecile populare precum și pentru cele centrale ale despărțămintelor Asociațiunii. Memoria lui Cipariu numai așa va putea fi în mod desăvârșit serbătorită, dacă ne vom nizuși ca viața și faptele sale să fie cunoscute până în cele mai îndepărtate straturi ale poporului nostru, și astfel icoana sufletească a acestui ales bărbat să rămână tuturor un exemplu despre datorințele ce le avem față de neam și patrie. Răspândind cartea numită mai sus, precum și altele asemenea ei, și în general cărțile bune românești ne vom îndeplini nu numai o datorință față de noi înșine, dar vom răsplăti în același timp după cuviință și munca celor ce se îndeletnicesc cu scrisul românesc cel bun atât de necesar zilelor noastre.

Cartea dlui Rațiu „*Timoteiu Cipariu*” se poate procura dela autor sau dela librăria arhidiecezană din Blaj (Balázsfalva) cu prețul minimal de 1 cor.

Sibiiu, din ședința Comitetului central, ținută în 5 Octomvrie 1905.

I. St. Șuluțu.
prezident.

Ioan I. Lăpădatu m. p.,
secretar.

Nr. 1269—1905.

CONCURS.

Devenind vacant *stipendiul de K 120 din fundațiunea „Marinovicu”,* Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care sunt îndreptățiți a concura tineri români din Transilvania, ce frecventează vre-o școală medie, preferiți fiind — în sensul dispozițiunilor testamentare — descendenții fiilor fundatorului.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6, cel mult până la 10 Noemvrie a. c. prevăzute cu următoarele documente:

- a) Atestat de botez;
- b) Testimoniu de pe anul școlar 1904/5;
- c) Atestat de paupertate;
- d) Eventuale documente prin care să se constate descendența dela familia fericitului fundator.

Cererile întrate după 10 Noemvrie n. a. c. nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința Comitetului central al Asociațiunii, ținută în 5 Octomvrie 1905.

I. St. Șuluțu m. p.,
prezident.

Ioan I. Lăpădatu m. p.,
secretar II.

CONCURS.

Devenind vacant *stipendiul de K 80 din fundațiunea „Dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa”,* Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care pot concura fetețe române din Transilvania, fără deosebire de profesiune, cari cercetează vre-o școală de fete de caracter național respective confesional românesc, în primul loc școala de fete a Asociațiunii, fiind însă preferite descendentele familiilor Moga și Bologa.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6 cel mult până la 10 Noemvrie a. c. prevăzute cu următoarele documente:

- a) Atestat de botez;
- b) Testimoniu de pe anul școlar 1904/5;
- c) Atestat de paupertate;
- d) Eventuale documente prin care să se constate descendența din familia Moga și Bologa.

Cererile întrate după 10 Noemvrie nu se consideră.

Sibiiu, din ședința Comitetului central al Asociațiunii, ținută în 5 Octomvrie 1905.

I. St. Șuluțu m. p.,
prezident.

Ioan I. Lăpădatu m. p.,
secretar II.

Rectificare. Domnul Ioan Ivasco, canonic în Gherla, aparținător desp. „Dej” este membru *fundator* al Asociațiunii și numai din eroare a fost introdus între membrii pe viață („Transilvania” Nr. IV a. c., pag. 109); iar dl Ioan Tuducescu, direct. institutului „Mureșanul”, aparținător desp. „Lipova”, este membru pe viață și numai din eroare a fost introdus între membrii ordinari („Transilvania” Nr. IV a. c., pag. 111).